

Møte torsdag den 16. mars kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 55)

1. Innstilling frå familie- og kulturkomiteen om målbruk i offentleg teneste (Innst. S. nr. 98 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 7 (2005-2006))
2. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelsingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):
«Stortinget ber Regjeringen fremme en egen sak om automatisk delt omsorg og ansvar i tråd med FNs barnekonvensjon.»
3. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelsingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):
«Stortinget ber Regjeringen, i løpet av 2007, utrede og legge frem konkrete tiltak mot samværsbotasje. Slik sabotasje bør få konsekvenser for barnefordelingen.»
4. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelsingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):
«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av meklingsapparatet med spesielt fokus på kvalitet og metodikk – og samtidig kartlegge resultatene av meklingene – med fokus på eventuelle skjevheter.»
5. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelsingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):
«Stortinget ber Regjeringen påse at det iverksettes forskning og kompetanseoppbygging hos fagfolk når det gjelder foreldrefriendtliggjøring.»
6. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelsingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere om ordningen med billighetserstatning skal utvides til å gjelde feildømte fedre.»
7. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 105/2005 av 8. juli 2005 om innlemming i EØS-avtala av direktiv 2003/98/EF om vidarebruk av informasjon frå offentleg sektor (Innst. S. nr. 90 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 36 (2005-2006))
8. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldingar for 2004 (Innst. S. nr. 91 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 40 (2004-2005))
9. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, May-Helen Molvær Grimstad og Hans Olav Syversen om skjerpet lovgivning mot pornografi mv. (Innst. S. nr. 103 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:11 (2005-2006))
10. Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av vedtak om videreutvikling av Schengenregelverket (rådsforordning (EF) nr. 871/2004 og rådsbeslutning 2005/211/JIS om innføring av visse nye funksjoner i Schengen informasjonssystem, herunder i kampen mot terrorisme) (Innst. S. nr. 104 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 31 (2005-2006))
11. Interpellasjon fra representanten Ingrid Heggø til justisministeren:
«Oppklaringsprosenten i Noreg er svært låg i nokre saker. Politiet sine STRASAK-tal viser at over 80 pst. av den rapporterte vinningskriminaliteten ikkje vert oppklåra. Mange peikar på fleire og betre verktoy til bruk i politiet sitt arbeid. Auka adgang til å bruka DNA-prøvar som eitt av fleire verkemiddel kan bidra til auka oppklåring. Eit vesentleg punkt her er at finansieringa av DNA-prøvar vert sentral, slik at denne metoden kan nyttast når det er hensiktsmessig, uavhengig av økonomi. Dersom registeret vert utvida slik at også enkelte former for vinningskriminalitet vert omfatta, kan auka bruk av DNA gje auka oppklaringsprosent i alvorlege straffesaker og bidra til å oppdage og oppklare meir vinningskriminalitet.
Kva vil statsråden gjera for å auka oppklaringsprosenten, kva kriminalitetstypar bør bruken av DNA utvidast til, og kva rammer skal setjast for registrering i DNA-registeret?»
12. Referat

Presidenten: Representanten Eirin *Faldet*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Karin S. *Woldseth* fra og med 16. mars og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Georg *Indrevik*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Georg *Indrevik* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Kenneth Svendsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Kenneth Svendsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

Representanten Børge Brende vil fremsette et privat forslag.

Børge Brende (H) [10:02:50]: På vegne av representantene Ivar Kristiansen, Petter Løvik og meg selv vil jeg fremsette et forslag om en handlingsplan for å hindre en

forsyningskrise i kraftforsyningen til Trøndelag og Møre og Romsdal.

Presidenten: Representanten Petter Løvik vil fremsette et privat forslag.

Petter Løvik (H) [10:03:26]: På vegner av representanten Øyvind Halleraker og meg sjølv vil eg setje fram eit forslag om å vurdere organisering og utbygging og drift av E136 Ålesund–Oppland grense som OPS-prosjekt utan bompengar.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum vil fremsette et privat forslag.

Odd Einar Dørum (V) [10:04:00]: På vegne av representanten Lars Sponheim og meg selv framsetter jeg forslag om oppnevning av en kommisjon for personvern.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen vil fremsette et privat forslag.

Anders Anundsen (FrP) [10:04:26]: På vegne av representantene Arne Sortevik, Robert Eriksson, Harald T. Nesvik, Åge Starheim og meg selv fremmer jeg forslag om å be Regjeringen komme tilbake til muligheten for å finansiere tilbygg ved Hopen vidaregåande skole i revdert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter vil fremsette et privat forslag.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:05:10]: På vegner av representantane Ulf Leirstein, Kåre Fostervold, Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien og meg sjølv har eg gleda av å fremme forslag om at særavgifta på sjokolade- og sukkervarer blir fjerna.

Presidenten: Representanten Tord Lien vil fremsette et privat forslag.

Tord Lien (FrP) [10:05:33]: På vegne av representantane Ketil Solvik-Olsen, Torbjørn Andersen, Bård Hoksrud, Anders Anundsen, Jan Arild Ellingsen, Per Roar Bredvold, Jan-Henrik Fredriksen, Ulf Erik Knudsen og meg selv vil jeg fremme forslag om utvidet deltakelse i forsøket med ny forvaltningsordning for motorferdsel i utmark.

Presidenten: Representanten Ib Thomsen vil fremsette et privat forslag.

Ib Thomsen (FrP) [10:06:23]: På vegne av representantane Ketil Solvik-Olsen, Per-Willy Amundsen, Torbjørn Andersen, Tord Lien og meg selv vil jeg fremme forslag om lokal forvaltning av arealer i strandsonen og andre områder.

Presidenten: Endelig vil representanten Ketil Solvik-Olsen fremsette et privat forslag.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:06:53]: Jeg har gleden av å fremme forslag på vegne av Torbjørn Andersen, Tord Lien og meg selv om en energipolitisk handlingsplan.

Presidenten: Presidenten konstaterer med tilfredshet at Stortinget får arbeidsoppgaver.

Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling frå familie- og kulturkomiteen om målbruk i offentlig teneste (Innst. S. nr. 98 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 7 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte – innenfor den fordelte taletid – på inntil fem replikker etter statsrådets innlegg.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Erling Sande (Sp) [10:08:13] (ordfører for saka): For dei fleste av oss er språk ein viktig del av identiteten. Retten vi har til å nytte vår eiga målform i skulen så vel som i dagleglivet og i kontakt med forvaltningsstyremaktene, har stor verdi. Det å kunne bruke ei målform som liknar på daglegspråket, er òg med og styrkjer dialektbruken og dermed det språklege mangfaldet. Språket som blir nytta i media, i skuleverket og i det offentlege rom, påverkar på sikt både skriftspråk og dialekt.

Meldinga vi handsamar i dag, er ei oppfølging av lovføresegna om at det kvart fjerde år skal leggjast fram ei stortingsmelding om målbruk i offentlig teneste. Mållova regulerer bruken av bokmål og nynorsk i staten, og er ein viktig reiskap for å sikre språkleg jamstilling. Regjeringa slår fast at nynorsken reelt sett har vanskelegare vilkår enn bokmålet sjølv om dei er likestilte målformer, og at lova difor òg fungerer som ei sikring for utvikling av nynorsk skriftkultur og denne målforma sin posisjon i det norske språksamfunnet.

For at nynorsken skal vere godt synleg i det offentlege rommet, er kvantitative kvotekrav i mållova sentrale. Regelen om at inga målform skal ha mindre enn 25 pst., er på langt nær etterfølgt av alle statsorgan. Snarare har utviklinga gått i motsett lei dei siste åra. Ein ligg framleis om lag 8 pst. bak minstemålet. Dette gjer det naudsynt å hente fram att tiltak for å møte denne utviklinga offensivt.

Etableringa av ei språkkonsulentteneste som ein del av sekretariatet til Språkrådet er eit viktig tiltak i så måte. Og det er gledeleg at Regjeringa understrekar kor viktig side-

målsundervisninga i skulen er. At utdanninga gjev kompetanse i bruk av begge målformer, er ein viktig del av ein langsiktig strategi for å nå målet om betre språkleg jamstilling i staten. Vidare signaliserer Regjeringa at nettstadene til staten skal vere eit av dei områda der ein vil starte arbeidet med å sikre at mållova blir følgd. Departementet varslar at dei vil kome attende til spørsmålet om bruk av mållova i statstilknytte verksemdar som ikkje er ein organisatorisk del av forvaltninga.

Det er òg bra at Regjeringa seier tydeleg frå at måla skal vere nådde i løpet av eit par år. Dersom ein ikkje når måla, skal det takast i bruk sterkare verkemiddel. Komiteen vil følgje denne utviklinga nøye.

Det framgår av saka at Framstegspartiet har eigne merknader og eigne forslag, som dei nok vil gjere greie for sjølve.

Senterpartiet er særns nøgd med at denne regjeringa har ambisjonar for språkpolitikken, og at ein viser eit sterkare engasjement for å sikre språkleg jamstilling i det offentlege enn det den førre regjeringa la til grunn i sitt arbeid. Dette er eit turvande engasjement.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:10:27]: Loven om målbruk i offentlig teneste, målloven, regulerer bruken av nynorsk og bokmål i staten. Formålet med målloven er i utgangspunktet å verne retten til å anvende den målform som faller en naturlig, eller som man velger, samt å hindre at en målform diskrimineres.

Fremskrittspartiet støtter retten til valg av målform, men vi er imot enhver form for tvang og lovregulering som har til hensikt å påtvinge den enkelte å anvende en målform som ikke er frivillig. Enhver må kunne velge sitt hovedmål, men også respektere den andre målformens likeverd og berettigelse.

Vi mener det å ha som målsetting at en viss prosentdel av den «svakeste» målformen skal benyttes i offentlig teneste, er rigid, begrensende og byråkratisk. Det er klart at dette påfører det offentlige et nødvendig og byråkratisk forsinkende ledd, som reduserer effektiviteten. Sagt på godt norsk: Det kastes bort både tid og penger. I lys av behovet for modernisering og effektivisering av det offentlige bør slike bestemmelser fjernes.

Enhver nordmann har evnen til å forstå begge målformer, og dette er språkets kjerne: kommunikasjon. Et levende språk vokser ikke frem gjennom tvang, kontroll og reguleringer.

Man har i altfor lang tid satt de to målformene opp mot hverandre. Dette tjener ingen hensikt. Det synes klart at nynorsk skriftkultur har tilført den norske kulturarven verdifulle skatter, men det har vært i form av enkeltmenneskers engasjement og ikke statlig overstyring. Det er ikke tall og prosentandeler som avgjør et språks levedyktighet, men menneskene som frivillig anvender språket.

Fremskrittspartiet ønsker at Regjeringen stiller i bero de foreslåtte innskjerpinger som har til hensikt ytterligere å styre valg av målform i statlige organ. Vi ønsker ikke at det settes i verk tiltak som har til hensikt å øke omfanget av en målform ved hjelp av tvang, og som søker å øke omfanget og virkeområdet til gjeldende mållov.

Vi ønsker at det legges til rette for at tjenestemenn i statlige organer skal kunne benytte den målform som faller dem naturlig. Henvendelse til en etat på bokmål kan besvares på nynorsk hvis det er tjenestemannens målform, og vice versa.

Videre ønsker Fremskrittspartiet at statlige selskap som har skiftet driftsform, fortrinnsvis til aksjeselskap, men også andre foretak, slik som helseforetak, skal være unntatt reguleringer og forskrifter som omfatter statlige organer i målloven. Dette har vi tidligere lagt frem Dokument nr. 8-forslag om her i Stortinget.

Vi ønsker også en revisjon av målloven, slik at den er i samsvar med realistiske språklige forutsetninger, og at den faktiske anvendelsen av målformene i den norske befolkningen legges til grunn for lovens formål og gjennomføring.

Saksordføreren var inne på dette med sidemålets situasjon i skolen. Fremskrittspartiet har en rekke ganger fremmet forslag om å gjøre sidemålsundervisningen valgfri. Vi har sett at undersøkelser viser at 20 pst. av norske ungdommer sliter med å lære seg språket. At de da må slite med å prøve å lære seg to språk, blir et problem for veldig mange. Man burde isteden konsentrere seg om å lære hovedmålet sitt på en bedre måte.

Vi er også svært skeptiske til språkkonsulenttjenesten, som saksordføreren nevnte, som vi frykter vil bli et språkpoliti.

Med dette vil jeg ta opp de forslag som Fremskrittspartiet har i innstillingen.

Presidenten: Representanten Ulf Erik Knudsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Olemic Thommessen (H) [10:16:28]: Det vi diskuterer i dag, er et lite hjørne, men et viktig hjørne, av det en samlet språkpolitikk må handle om, nemlig hvordan vi skal ivareta den rikdommen og den skatten det er at vi har to språk i vårt land. Andre deler av språkpolitikken handler om kulturpolitikken, det vi har inne av ordninger i Kulturdepartementets budsjetter, det handler om undervisning, skolepolitikken, og noe om presse. I det hele tatt, det er flere elementer i dette. Men i dag dreier det seg altså om bruken av forskjellige målformer innenfor offentlig sektor. Det vi ser, er at nynorskandelen er på vikende front. I flere undersøkelser som har vært offentliggjort de siste dagene, kanskje ikke med helt like tall, er iallfall trenden ganske tydelig, og i forhold til språkpolitikken totalt sett er det et signal vi skal ta med oss og ta alvorlig.

Når det er sagt, er det vel også slik at det er viktig å ha en språkpolitikk som appellerer til folk, som har en åpenhet i forhold til språkutvikling som gjør at språkpolitikken oppfattes som naturlig. Språk er en viktig del av identiteten vår. Tvang, for trange retningslinjer, virker provoserende og har, tror jeg, vært til ulempe og til lite gagn for norsk språkdebatt, som jo er kjent for å være en debatt som det ofte går unødige høy temperatur i.

Vi har i merknadene funnet grunn til å be Regjeringen om å se litt nærmere på målloven. Høyre mener det er problematisk at kravet om å beherske begge målformer nok

virker ekskluderende for en del grupper, kanskje særlig fremmedkulturelle, som allerede har et svakt språklig utgangspunkt. Det er viktig at målloven ikke gjør at vi ekskluderer både denne gruppen og andre grupper fra å ha stilling i det offentlige. Kanskje særlig i forhold til innvandrere er det offentlige som arbeidsplass en veldig viktig signalpost for å bringe fremmedkulturelle inn i vårt arbeidsliv. Vi ser nok også at i forhold til tradisjonelt norskspråklige er det ikke uten komplikasjoner at man stiller krav til at man skal beherske begge målformer, og i realiteten tror jeg nok at man, hvis man går inn i kjernen her, vil se at det nok heller ikke er tilfellet mange steder.

Vi ber altså i merknadene – og vi gjentar det her – Regjeringen om å ta målloven opp til revisjon, se på disse problemstillingene og på om det ikke vil være på høy tid å myke opp noen av de kravene som ligger der. Og det koker jo fort ned til det som er kjernekravet, nemlig at man skal ha krav på svar i den målform man selv har sendt henvendelse. Ved å liberalisere en slik bestemmelse vil man også kunne åpne for at man ikke ekskluderer noen grupper, eller at man ikke virker ekskluderende i forhold til kompetanse som man faktisk trenger. For dette har jo også den siden at kanskje tynt befolkede områder hvor nynorsk er viktig, faktisk har vanskeligere for å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft innenfor enkelte felter. Man kan jo sikre nynorskkompetansen innenfor de forskjellige områdene gjennom at man stiller krav til større offentlige enheter om at det skal være nynorskkompetanse i enheten som sådan, men at det ikke nødvendigvis skal ligge på den enkelte medarbeider, eller at man skal stille krav om at alle skal inneha denne kompetansen.

Vi merker oss at saksordføreren var fornøyd med at denne regjeringen hadde ambisjoner – han mente til forskjell fra den tidligere regjeringen. Jeg vil da minne om at det stort sett er den tidligere regjeringens forslag som er videreført. Det er ikke så veldig mange innskjerpinger eller endringer i forhold til de forslagene statsråd Svarstad Haugland fremmet. Men man ønsker altså å gå videre på dette, og jeg er godt fornøyd med at man følger opp den tidligere regjeringens linje når det gjelder det språkpolitiske.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:21:49]: Stortingsmeldinga om målbruk i offentlig teneste, som vi behandlar no i dag, gir oss anledning til også å kunne ha litt språkdebatt. Språk er det viktigaste instrumentet for kommunikasjon mellom menneske. Vi har to norske skriftkulturar, nynorsk og bokmål. Språket vårt er under konstant press, Noreg er eit lite språkområde, og som den minst brukte av dei to målformene er nynorsk særleg utsett.

Kristeleg Folkeparti meiner det er viktig med bruk av nynorsk i offentlig forvaltning, og det er viktig i motvekt til dei delane av samfunnet der nynorsken i utgangspunktet er marginalisert. Kvotekrava i mållova står sentralt, for sentrale statsorgan skal når det gjeld allment informasjonstilfang, veksle mellom nynorsk og bokmål, slik at ingen av målformene over tid kjem ut med mindre enn 25 pst. Eg synest dette er viktig.

Sidan vi også har ei generell vurdering i forhold til språket, kan eg ikkje dy meg når Framstegspartiet i sine merknader og forslag ikkje ønskjer å ha nokon tvang, ikkje ønskjer å ha nokon føringar. Som representanten Ulf Erik Knudsen sa i sitt innlegg:

«Det er ikke tall og prosentandeler som avgjør et språks levedyktighet, men menneskene som frivillig anvender språket.»

Då synest eg faktisk det er viktig å sjå litt tilbake. For i dei delane av landet der mange brukar nynorsk, er det slik at barn har nynorsk på skulen, men mykje av den informasjonen som dei får elles, er på bokmål. Når dei kjøper Donald Duck eller andre teikneseriar, er dei alltid på bokmål. Når dei får barnebøker, er mange av dei på bokmål. Det gjer noko med sjølvtiliten og identiteten i forhold til bruk av nynorsk. Dei lærer nynorsk på skulen, men veldig mykje av informasjonen frå TV og frå media elles blir på bokmål. Det som då skjer, er at når barna blir større, er det mange som skiftar frå nynorsk til bokmål, fordi mange av dei stimulansane som ein får frå samfunnet elles, er på bokmål. Derfor er det veldig bra at vi har ein nynorsk barnebokklubb som gir ut litteratur til barn og unge på nynorsk.

Det er også viktig at vi gir eit signal om at vi ønskjer å ha eit språkleg mangfald og leggje til rette for nynorsken, og då er det tragisk at ein i ein del sentrale media ikkje eingong får lov til å skrive på nynorsk. Derfor er det all grunn til av og til å løfte fram debatten om i kva grad nynorsk og bokmål er likestilte i samfunnet elles, for på mange område opplever ein at ein kanskje ikkje får lov til å bruke nynorsk, eller at nynorsken er under press.

Når det gjeld utdanning og det at ein ønskjer at sidemålet skal vere frivillig i vidaregåande skule, trur eg det er eit heilt feil skritt å ta, for eg trur det er viktig at flest mogleg får lært nynorsk, også til bruk seinare i livet når ein ønskjer å ha konsulentar og rådgjevarar som skriv nynorsk – også her på Stortinget. Skulle nynorsk eller bokmål som sidemål bli frivillig i den vidaregåande skulen, trur eg også det ville føre til at nynorsken blei svekt. Vi må heller sjå på kva vi kan gjere for å styrkje målforma, og leggje til rette for det, i staden for at alt skal gå over til å bli frivillig, og at ein blir litt likegyldig til korleis utviklinga blir. Då trur eg i alle fall vi får langt dårlegare kår for nynorsken.

Eg er glad for at ein vidarefører ein offensiv språkpolitikk, og vi støttar fullt opp om dei tiltaka som er foreslått i denne stortingsmeldinga frå Regjeringa.

Trine Skei Grande (V) [10:26:02]: Det var egentlig saksordføreren avslutning som gjorde at jeg følte meg litt forpliktet til å si noe. Politisk engasjement har ikke nødvendigvis noen sammenheng med politisk kraft. Det betyr ikke at den som har tjukkeste rustning, er den som er modigst i krig. Men engasjementet kan kanskje måles i at dette er den eneste meldingen statsråden har fremmet, så det betyr vel at han har et engasjement akkurat i denne saken. Eller kanskje det var det eneste han fant i skuffen ettersom det var der han begynte å lete.

Det offentlige må gå foran i forhold til det at vi faktisk er et tospråklig land. Og hvis man ikke skjønner kraften i det å ha to ulike skriftspråk i et land, betyr det bare at vi har vært utrolig heldige i dette landet som har klart å ha to skriftspråk uten å få mer konflikt rundt det enn hva vi har fått. Hvis vi ser rundt omkring i verden, ser vi at den demokratiske retten og den identiteten som ligger i skriftkulturen, faktisk får andre følger.

Jeg har lyst til å bruke mest tid på sidemålet i skolen og fagets behov for utvikling. Det er også en del av den offentlige politikken, som flere har nevnt her. Jeg er kjempeglad for at statsråden har sagt at han skal komme med en melding om utviklingen av språket vårt. Det tror jeg blir utrolig viktig, og det blir også en viktig debatt å ha her. For jeg føler at folk både trenger og har den språklige bevisstheten, og for oss som ser språkprogram på TV, og ser hvilken suksess det er blitt, er det også et visst håp om at språkdebatten kan leve videre.

Jeg har tenkt litt på dette den siste uka, for da døde min gamle norsklærer, og han var av det gode, gamle slaget som fikk setningsanalyser til å virke som krimromaner. Jeg har alltid syntes at setningsanalyse var kjempeartig nettopp på grunn av den opplæringen vi fikk i det. Jeg husker faktisk også den første timen da vi skulle ha sidemål, for hele den timen brukte han på å forklare oss likheten mellom dialekter, likheten mellom de to skriftspråkene og identiteten som ligger i de to ulike skriftspråkene. Jeg tror at de gode norsklærerne, de som er gode til å formidle selve ilden som ligger i språkfaget, faktisk demmer opp mot avskyen for det andre skriftspråket, samme hvilket av dem det er, og er i stand til å bygge bro og bygge ny kunnskap.

Det er noe som jeg synes er underlig med Høyre, kanskje noe av det jeg synes er rarest med Høyre, for Høyre står ellers last og brast med Venstre når det gjelder kompetansekrav og troen på det å strekke seg mot mer kompetanse, troen på det å strekke seg mot mer kunnskap, og at det å ha mindre kunnskap ikke er noe som kommer til å styrke et samfunn: Dette er nok det eneste punktet der Høyre er litt frafallen, siden de mener at mindre kompetanse og mindre krav faktisk fører til et bedre resultat for samfunnet.

Jeg tror at skal vi virkelig klare å holde på vår tospråklighet, er alt det vi gjør i forhold til offentlig sektor, viktig, men det viktigste er å finne fram til de ildfulle, gode norsklærerne, slike som min, som klarer å formidle spenningen knyttet til faget, som klarer å formidle engasjementet knyttet til faget, og som også klarer å bygge ned fordommene knyttet til faget. Da må faget utvikles, og da må vi som sagt sørge for at vi har gode lærere som klarer å bygge ned de fordommene som er knyttet til det andre skriftspråket, samme hvilket man har som utgangspunkt.

Så er jeg veldig enig med May-Helen Molvær Grimstad i viktigheten av barneboka for å klare å forholde seg til de to skriftspråkene, og slik sett er jeg ganske optimistisk, så mange gode nynorske barnebokforfattere som vi faktisk har i landet i dag.

Statsråd Trond Giske [10:30:46]: Den rød-grønne regjeringen har varslet en offensiv språkpolitikk. Vi har

varslet at vi vil starte arbeidet med en stortingsmelding som tar for seg den totale språksituasjonen i landet. Hovedperspektivet vil være hvordan vi skal sikre det norske språkets posisjon som komplett og samfunnsbærende språk i Norge. I dette inngår også nynorskens posisjon og situasjon.

Alle små språk i verden er under press. Gjennom TV og filmer, Internett, næringsliv, kulturliv og massemedia ser vi hvordan engelsken tar stadig større plass på bekostning av de små språkene. Slik også i Norge. Det er viktig med en aktiv politikk for å ta vare på tradisjoner og kulturuttrykk rundt omkring i verden, ikke for å stenge resten av verden ute, men for å ta vare på sin egen identitet og kultur nettopp i møtet med en levende global tidsalder. I denne politikken må vi også ha klare språkpolitiske målsettinger. Her står hensynet til nynorsken og nynorskbrukerne sentralt. For på samme måte som norsken er utsatt i en verden med mer og mer engelsk, er også nynorsken utsatt i en situasjon hvor bokmålet har et klart overtak.

Kravet om minst 25 pst. av hver målform i informasjonstilfang fra sentrale statsorganer er et grunnleggende virkemiddel i norsk språkpolitikk. Jeg er glad for at innstillingen viser at dette har solid flertall i Stortinget. Dessverre er vi fortsatt et godt stykke unna å nå det målet. Meldingen viser at av det var 17,3 pst. på nynorsk, altså nesten 8 prosentpoeng lavere enn det forskriftsfestede minstekravet. Dette er likevel en økning fra perioden før, men det går for sakte. Vi trenger en forsterket innsats.

Alle statsorgan skal etterleve reglene i lov om målbruk i offentlig tjeneste. I den framlagte meldingen har vi understreket at målbruksreglene er en del av de grunnleggende saksbehandlingsreglene som hviler på hvert enkelt statsorgan, og vi har uttrykt en klar forventning til at alle statlige ledere gir klar beskjed internt om at målbruksreglene heretter skal følges til punkt og prikke. Dette vil departementet nå følge opp i et rundskriv til alle sentrale statsorganer, der vi vil informere nærmere om innholdet i meldingen.

Vi satser også på å bygge opp den statlige språkkonsulenttjenesten som ble foreslått for fire år siden, men som Bondevik-regjeringen ikke fulgte opp. Dette er kanskje det aller viktigste tiltaket på litt sikt, og det er et virkemiddel med positivt fortegn. Det betyr at det i regi av Språkrådet vil komme tilbud om hjelp og støtte, slik at vi også kan bidra til bedre kvalitet i det offentlige språket, enten det er bokmål eller nynorsk. Et bedre offentlig språk generelt vil også være et viktig delmål i den helhetlige språkpolitikken som vi vil komme tilbake til i den nye meldingen vi nå går i gang med.

Det er et bredt politisk flertall bak hovedtrekkene i meldingen. Likevel er det noen alternative forslag. Fremskrittspartiet skriver i sine merknader:

«Disse medlemmer mener at man i altfor lang tid har satt de to målformene opp mot hverandre – dette tjener ingen hensikt.»

Det er jeg hjertens enig i, og jeg vil legge til: Vi trenger å dyrke og ta vare på begge våre målformer. Bokmål og nynorsk er umistelige bestanddeler av norsk språk og kultur.

Fremskrittspartiet sier videre:

«Det synes klart at nynorsk skriftkultur har tilført den norske kulturarv verdifulle skatter.»

Igen er jeg hjertens enig. Der vi skiller lag, er når det gjelder viljen til å ta i bruk offentlige virkemidler for å nå disse målene og for å støtte og stimulere nynorsk for å sikre nynorsk skriftkultur gode vekstvilkår også i framtiden.

Enkeltmenneskers engasjement er selvsagt viktig, men vi må også ha en felles politikk, felles mål og felles tiltak for å sikre at vi faktisk klarer det vi har som ambisjon.

Hvor fritt står f.eks. skoleeleven med nynorskbakgrunn når han skal ut i en verden dominert av bokmål? Hvor fritt står man når man på alle kanter bare møter bokmål? Hvor fritt står man hvis alle offentlige etater bare bruker bokmål?

Det er sagt her i debatten og også nevnt i et av forslagene at man skal myke opp reglene slik at man skal kunne svare på begge målformer. Men stikkprøver i offentlig administrasjon viser at det er bare 3 pst. av de ansatte i sentraladministrasjonen som har nynorsk som hovedmål. Dersom vi overlater til det frie valget å svare, vil vi dermed få en så å si nynorskfri sentraladministrasjon, og nynorsken vil bli ytterligere marginalisert.

Jeg vil i så måte vise til det den forrige regjeringen, der Høyre satt, sa, at man kan ikke bruke hensynet til minoritetene som påskudd for å svekke de nynorske tiltakene. Her er jeg og den forrige regjeringen helt på linje.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:36:09]: Jeg registrerer at Regjeringen ønsker å kjøre videre på politikken med tvang, rigide regler osv. Det er jo den politikken man har hatt i en årrekke, og den har avstedkommet en redusert bruk av nynorsk, slik som representanten Olemic Thommessen påpekte i sitt innlegg.

Man kan spørre seg om det ikke er på tide å ta til vurdering om man skal fortsette å dunke hodet inn i den samme murveggen gjentatte ganger. Kanskje bør man tenke nytt, og kanskje bør man se at den politikken man har ført, har bidratt til å gi nynorsken en negativ klang hos dem som har bokmål som hovedmål. Så mitt spørsmål til statsråden er: Hva ser han er nytenkning i det som er lagt frem i dag?

Statsråd Trond Giske [10:37:11]: Jeg vil si at det viktigste signalet som vi kommer med i meldingen, er den offensive satsingen vi ønsker å ha på konsulenttjenesten. Det mener jeg ikke er et tvangstiltak. Det er et positivt stimuleringsstiltak som ikke bare vil gjøre at nynorsk kanskje kommer bedre fram, men som også kanskje fører til at den offentlige administrasjonen generelt får en bedre språkbruk, at man utvikler det språket som den offentlige administrasjon anvender.

Jeg er litt forundret over Fremskrittspartiets syn på nynorsk, for i mange andre sammenhenger er Fremskrittspartiet de som sterkest hevder at det er nødvendig å slå ring om det norske og beskytte oss mot utenlandske impulser og det som fortrenger det norske. Vel, nynorsk er

altså en sentral del av det norske, og jeg mener at vi både skal ta vare på det flerkulturelle mangfoldet, ha støtteordninger og systemer som sikrer at vi er åpne for nye impulser og ikke blir sjåvinistiske og isolasjonistiske, og samtidig ha en offensiv holdning til å ta vare på det norske, også når det er på nynorsk.

Olemlie Thommessen (H) [10:38:29]: Det er riktig, som statsråden sier, at problemstillingen om minoriteter var nevnt også i den forrige rulleringen, men det er altså fire år siden, og tiden går. Vi har jo sett forskjellige eksempler på, syns jeg, ganske uheldige konsekvenser av de kravene som målloven i dag stiller. Én ting er sentraladministrasjonen i Oslo. En annen er en ganske stor offentlig sektor i resten av landet og hensynet til minoriteters mulighet til deltakelse. Da mener jeg først og fremst de fremmedkulturelle. Men jeg mener også at den problemstillingen vi ser i veldig mange små kommuner, som dreier seg om rekruttering til stillinger på spesielle kompetanseområder, også er ganske viktig. Det er en viktig utfordring for Distrikts-Norge.

Jeg vil da spørre statsråden: Vil statsråden se på dette, eller har det han har sagt, vært å forstå slik at han ikke vil røre målloven i det arbeidet som nå skal gjøres?

Statsråd Trond Giske [10:39:40]: Det er denne regjeringens linje at vi møter alle forslag fra opposisjonen med ydmykhet og lydhørhet. Også dette forslaget vil vi ta med når vi skal skrive en stortingsmelding om språk.

Det er et viktig mål at folk med minoritetsbakgrunn, folk som kanskje har kommet til Norge i voksen alder, og som ikke har de samme forutsetningene og det samme utgangspunktet for den språkbeherskelsen som dem som er født og oppvokst her, har, også kan få plass i offentlige stillinger. Det er en problemstilling vi vil ta med. Men samtidig vil jeg minne om noe som står i den kulturmeldingen som Thommessens egen regjering la fram i 2003. Der står det:

«Men toleranse for nye kulturimpulsar må heller ikkje verta eit påskot til å forneakta det tradisjonelle kulturmangfaldet vårt. Det ville vera eit ironisk paradoks dersom behovet for å leggja tilhøva til rette for våre nye landsmenn skulle verta eit argument for redusert nynorsk målbruk i ulike offentlege samanhengar».

Det er også mitt utgangspunkt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inge Lønning (H) [10:41:03]: Representanten Trine Skei Grande konstaterte at vi har to skriftspråk her i landet. Det er i og for seg riktig. Det ene av dem heter samisk. Vi har ikke to norske skriftspråk her i landet. Det er en regelrett misforståelse. Vi har av historiske grunner to foreninger av ett norsk skriftspråk. Derfor er det urimelig å sammenligne med språkløydde land som f.eks. Belgia, hvor den ene halvdel av befolkningen kommuniserer på flamsk og den andre på fransk. Der er problemet at de to

ikke forstår hverandre gjensidig uten at de lærer hverandres språk.

Situasjonen i Norge i dag er at ikke ett eneste menneske har problem med å forstå det de lesar, enten det er skrevet i den ene eller den annen språkform. Vi har en mållovgivning som i sine prinsipper ble utformet på slutten av 1800-tallet, altså ikke bare i forrige årtusen, men mer enn hundre år tilbake i forrige årtusen. Etter mitt skjønn er det på høy tid at vi er villige til å stille de grunnleggende prinsipielle spørsmål: Virker denne mållovgivningen i dag etter hensikten? Kan det tenkes at den kvantitative prosentregningstilnærmingen går på bekostning av de kvalitative sidene ved norsk språk, og at det er den egentlige utfordringen?

I dagens Vårt Land skriver biskopen i Agder – biskoper må vel regnes som relativt troverdige personer – at man der har vært nødt til å avvise to meget velkvalifiserte søkere med utenlandsk bakgrunn fordi de ikke oppfyller kravet til, i dette tilfellet, utelukkende å skrive nynorsk, fordi mållovens matematikk fører til at i et bispedømme hvor det er 6,8 pst. av befolkningen som har nynorsk som hovedmål, er bispedømmet pålagt, på grunn av antallet kommuner, av alle ting, utelukkende å kommunisere med folk på nynorsk. Jeg synes biskopens uttrykk er ganske treffende: «lovtrelldom», i mer enn en betydning av ordet. Man må jo regne med at biskoper er til for å betjene mennesker og ikke for å betjene kommuner.

Når en mållov kan gi så absurde konsekvenser som i dette tilfellet, tror jeg at alle, ikke minst med tanke på den utgaven av norsk som kvantitativt sett er den som brukes minst, er tjent med å spørre seg om vi ikke i dag bør velge en annen tilnærming. Da er min oppfatning at tiden er inne til å legge et helt annet prinsipp til grunn, nemlig at alle norske borgere skal ha frihet til å velge den av språkformene som de mestrer best. Negativt uttrykt: Ingen arbeidsgiver i dette land burde ha rett til å pålegge sine ansatte å skrive en annen utgave av norsk enn den utgaven de selv foretrekker. Det ville også løse det problem som nynorskfolket nå har aksjonert mot i lang tid, nemlig at de viktigste mediene i dette land, de som redigeres i Akersgata, stort sett pålegger alle sine ansatte å bruke utelukkende bokmål. Hvis man mener at det er viktig kulturpolitisk, må også målfolket være villig til å nærme seg saken prinsipielt, og det prinsipielle spørsmål er om man har rett til å pålegge folk å skrive en annen utgave av norsk enn den de mestrer.

Erling Sande (Sp) [10:45:03]: Representanten Knudsen seier at Framstegspartiet ikkje vil tvinge ei målform på tilsette i det offentlege. Då finn eg grunn til å spørje Framstegspartiet: Kven er det offentlege til for? Kven skal det offentlege tene? Er det ikkje innbyggjarane? Er det andre område der Framstegspartiet vil gå inn og endre stillingsinstruksane fordi dei tilsette ikkje trivst med dei oppgåvene dei har?

Eg har respekt for Høgres prinsipielle standpunkt om revidering av mållova. Forslag nr. 2, som er sett fram av Framstegspartiet, er ikkje eit forslag om å endre mållova. Det er eit forslag om ikkje å følgje opp lova, og det må

seiest å vere oppsiktsvekkjande at Framstegspartiet konkret foreslår at lova ikkje skal følgjast. Er det slik Framstegspartiets justispolitikk er, at ein skal følgje lova, men berre så lenge ein sjølv er samd i ho?

Så til sidemålsundervisninga. 20 pst. av dei norske elevane slit, seier representanten Knudsen. Ja, det er riktig at mange elevar slit, men det finst ingen påvist samanheng mellom sidemålsundervisninga og det at elevar slit med norskundervisninga. Snarare er det antydninga det motsette, nemleg at dei to målformene gjev eit betre grunnlag for språkopplæring.

Representanten Olemic Thommesen tek opp utfordringa som er knytt til innvandrarar og sidemålsundervisninga. Det er bra at representanten gjer det, for det er faktisk slik at sjølv i dei områda i landet der nynorsk er hovudmål, lærer innvandrarane i stor grad bokmål når dei får norskopplæring. Eg håpar at vi, både Høgre og regjeringspartia, framover kan stå i lag når vi skal sjå på den problemstillinga og på korleis vi kan sikre fleire av innvandrarane ei god norskopplæring som òg er tilpassa det området dei bur i, same kvar dei bur i landet.

Så har det vore snakka om ambisjonar. For alle som har lese innstillinga, må det vere tydeleg at Høgre ikkje har dei same ambisjonane som Regjeringa når det gjeld mållova. Snarare har partiet merknader og forslag som tyder på at ein ikkje har dei same ambisjonane når det gjeld bruk av baa målformene i offentlig sektor.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:48:12]: Kontroll- og konstitusjonskomiteen behandlar for tida St.meld. nr. 4 om oppmodings- og utgreiingsvedtak i perioden 2004–2005. Det kan vera på sin plass her og no å nemna at det mest namngjetne oppmodingsvedtaket som Stortinget har fatta, er det frå 1885 om jamstilling mellom nynorsk og bokmål. Det lyder slik:

«Regjeringen anmodes om at træffe fornøden Forføining til, at det norske Folkesprog som Skole- og officielt Sprog sidestilles med vort almindelige Skrift- og Bogsprog.»

Etter det har det vore brei semje i norsk politikk om at språka er å rekna som formelt jamstilte, og at ein skal leggja forholda til rette for at jamstillinga òg skal vera mest mogleg reell.

Rolla til offentlig sektor, til stat og kommune, er noko av det som har endra seg mest i det norske samfunnet sidan 1885. Kort fortalt har det offentlege blitt viktigare når det gjeld både regulering av økonomi og produksjon av velferdstenester. Endå meir relevant i denne samanhengen er at stat og kommune kan hende er den største språkproduzenten i Noreg. Det offentlege produserer rett og slett mykje tekst og er på den måten med på å forma språksituasjonen direkte òg i kvardagen. Det er difor målbruk i offentlig teneste er viktig og sentral når det gjeld både jamstilling av nynorsk og bokmål og – på eit meir overordna plan – oppfølging av det klassiske oppmodingsvedtaket frå 1885.

Dei aller fleste landa er språkleg heterogene. Belgia er eitt døme. Island er eit av veldig få unntak. Språkleg mangfald har ein eigen verdi. Det fører til større språkleg

medvit. Det sikrar at ulike tradisjonar, ulike historier og av og til òg ulike verdiar både samspelar, konkurrerer og er i konflikt med kvarandre. Samla sett fører dette til debatt og opplysning, og det er i sin tur bra for folkestyret.

Mållova er altså med på å sikra dette mangfaldet – ei meir samansett offentlegheit og eit sterkare demokrati. Det er difor gledeleg at Regjeringa både i Soria Moria-erklæringa og gjennom mållovsmeldinga legg såpass stor vekt på arbeidet for å medverka til at dette mangfaldet vert styrkt. Så er det sjølvsagt andre og svært viktige tiltak som gjeld den enkelte, f.eks. å setja søkjelyset på kva som skjer i høvet mellom grunnskule og vidaregåande skule, korleis vilkåra for jamstilling er der. Jamstillinga er der i teorien for ein nynorskbrukar, men pr. dato ikkje i praksis.

Olemic Thommessen (H) [10:51:37]: Det er med stor glede jeg lytter til statsråden når han snakker om den kommende stortingsmeldingen om norsk språk. Den ser vi virkelig frem til.

Nå er det slik at nesten i enhver språkdebatt og ved enhver anledning vi snakker om språk, handler det om nynorsk eller ikke nynorsk, eller nynorskens levevilkår på den ene eller andre måten. Statsråden har ydmykt signalisert at han vil lytte til råd fra opposisjonen – noe jeg nærmest rørt sa – og jeg gleder meg til at han også benytter anledningen til å komme med noen innspill til arbeidet som skal gjøres. Vi har i Norge også en rik riksmålstradisjon, som er bærer av viktige og helt sentrale deler av vår litteratur. Riksmålets og bokmålets levevilkår burde man også se litt nærmere på, ikke minst i forhold til store prosjekter på ordboksidene, som bl.a. Riksmålsforbundet står for, og som hittil har sett svært, svært lite til offentlige midler eller til offentlige støttetiltak.

Jeg vil også si at i forbindelse med spørsmålet om norsk/engelsk må det være viktig å se på synergien som ligger i at vi tilhører et skandinavisk språkfelleskap. Det er jo riktig som representanten Lønning sier, at det som vi ofte beskriver som to norske språk, er to grener av det samme. Men det er også slik at de tre skandinaviske språkene i internasjonal forstand regnes som dialekter fra det samme språk.

Skandinaviske språk snakkes av over 20 millioner – jeg tror ca. 22 millioner – mennesker. Det må være et viktig poeng å ta med seg i forhold til hvilken synergi vi kan ha mellom de skandinaviske land, og hvordan vi kan ivareta skandinavisk språk og kultur. Det må være en innfallsvinkel som vi burde legge vekt på, ikke minst også innen medialt samarbeid. Jeg synes det er synd at det aldri har blitt noe av de nordiske kanalene, at det faktisk at vi har statlige «host broadcasters», eller – for å bruke et norsk uttrykk – allmennkringkastere, i alle de skandinaviske landene, ikke har gitt oss mulighet til et bedre samarbeid på f.eks. programsiden. Etter hvert som teknologien gjør det mulig å styrke flere kanaler, burde vi kunne få til et samarbeid på kanalsiden.

Vi har en stor utfordring i det å finne en språkpolitikk som samler. Når det gjelder det skolepolitiske, som man har vært inne på ved flere anledninger her, skal jeg ikke gå inn i en debatt om det ved denne anledning, men jeg vil si

at hvis vi kan finne frem til grep som gjør at man får en naturlighet både til det man opplever som sitt hovedspråk, og til det andre språket, enten det er bokmål eller nynorsk, må det virkelig være å ønske.

Trine Skei Grande (V) [10:55:01]: Det var sjølsagt Inge Lønning som gjorde at jeg måtte ta ordet, sjøl om representanten Thommessen nå bidrog til en litt bredere opplysning av området. Jeg regner jo egentlig representanten Lønning som en meget opplyst mann, men jeg syns kanskje ikke at Belgia-eksemplet er det beste i forhold til denne problematikken. Et annet eksempel kunne ha vært Balkan, der språk som en utenfra fort vil kunne regne som ulike dialekter, er så nært knyttet til identitet, så nært knyttet til nasjonalitet, at det har vært med på å utløse kriger.

Språk og skriftspråk er identitet, og det er snakk om respekt for identiteter. Det er i bunn og grunn snakk om de demokratiske tradisjonene våre. Hvis man ikke har denne tilnærminga til dette spørsmålet, vil alltid løsinga i andre enden bli feil. Jeg tror at når statsråden nå skal lage en melding, vil mange av perspektivene være de samme som dem Thommessen nevnte, men hvis man ikke har den holdninga i bunnen at når det er snakk om språk, er det snakk om identiteter, og at identitet ikke er noe man endrer ved lovvedtak, kommer man feil ut når man skal lage politikken.

Så er det spørsmål knyttet til alle de norske borgerne som ikke har norsk som sitt førstespråk, men som sitt andrespråk. Her tror jeg det finnes veldig mange lure, små og smarte endringer som kan gjøres, som gjør at dette ikke får dumme utslag. Men dette ble nok ikke helt opplyst av saksordføreren, for i Oslo har vi til tider hatt flertall av minoritetsspråklige i nynorskklassen på Sagene. For eksempel hadde vi i perioder veldig mange kurdere som oppfattet seg sjøl som en minoritet i sitt eget land, og som derfor følte sin identitet mest knyttet til skriftspråket nynorsk når de skulle velge skriftspråk for sine barn.

Så dette er nok mye mer sammensatt enn det kan se ut til utenifra. I bunn og grunn er det snakk om det enkelte menneskets identitet som bakgrunn for politikken, og det er snakk om den toleransen og det demokratiet vi klarer å bygge på bakgrunn av det.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:57:47]: Saksordføreren stilte to spørsmål til Fremskrittspartiet. For det første: Hvem er det offentlige til for? Svaret er selvfølgelig: for folket. Men selv om det er til for folket, må vi også ta litt hensyn til de ansatte. Det går jeg ut fra at Senterpartiet er enig med oss i.

Det som er bakgrunnen for vårt syn, og det ble også trukket frem av representanten Lønning, er at det ikke er noe problem for det norske folk å forstå et brev om de får det på nynorsk eller på bokmål. Vi tror ganske så sikkert at alle nordmenn ville forstå det, selv om man ikke får brevet på sin egen målform.

Så stiller også saksordføreren spørsmål om Fremskrittspartiet mener at lover skal brytes, om vi ikke skal følge opp lover. Nå er det ikke det som står i forslag nr. 2. Det som står, er at vi ber Regjeringen «stille i bero de fore-

slåtte innskjerpinger som har til hensikt å ytterligere styre valg av målform i statlige organ». Dette er jo et policy-dokument, som stortingsmeldinger gjerne er, og ikke en lovendring. Vi ber om at denne policyomleggingen stilles i bero. Men dette må også ses i sammenheng med forslag nr. 5, der vi ber om en revisjon av målloven slik at den blir mer i samsvar med realistiske språklige forutsetninger osv.

For øvrig må jeg si at representanten Lønnings innlegg var som musikk i mine ører. Hadde det ikke vært for at det ville vært uparlamentarisk, ville jeg gjerne stått på stolen og gitt applaus for det. Det at man ikke har to språk, men to forgreninger av samme skriftspråk, er selvfølgelig helt riktig, og det er selvfølgelig helt riktig at alle forstår de to formene. Spørsmålet er da konsekvensen av representanten Lønnings innlegg. Hans parti burde stått sammen med Fremskrittspartiet i alle de merknader og forslag vi har lagt frem, men jeg merker meg at det ikke er tilfellet.

Så vil jeg også si at problemet med disse rigide reglene, som bl.a. har rammet et bispedømme, og som også har rammet en rekke virksomheter, kunne det faktisk vært rettet opp i i de årene som representanten Lønnings parti har sittet i regjering.

For øvrig registrerte jeg i min replikkordveksling med statsråden at det ikke er tale om noen ny politikk eller noen nye tanker, man skal kjøre videre i den samme gaten som nå. Hvis man tror at nynorsken ikke kan overleve uten tvang, så er det ille stilt med nynorsken. Vi har åpenbart et langt mer optimistisk syn på dette enn flertallet.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Inge Lønning (H) [11:01:08]: Jeg har naturligvis ingenting imot at noen hører mitt innlegg som om det var trefølge til, det står enhver fritt.

Jeg bad om ordet for å følge opp dialogen med representanten Trine Skei Grande litt, for etter mitt skjønn gav hun et meget godt argument for mitt syn og mot sitt eget i det siste innlegget hun holdt. For det er klart at språk har med identitet å gjøre, og det er der problemet ligger med den nedarvede norske juridiske løsningen av dette, troen på at man kan pålegge alle norske borgere å holde seg med to identiteter – for det blir jo konsekvensen, en hovedidentitet og en sideidentitet. Det er allerede i begrepsbruken noe som roper lang vei om at det er en skrivebordskonstruksjon som ikke noensinne vil kunne tvinge terrenget til å rette seg etter kartet. Mitt hovedanliggende er nettopp å løfte ambisjonsnivået, fordi jeg frykter for at vi i dag har en feilslått likestillingspolitikk. I målsettingen er jeg hundre prosent enig i likestillingen mellom de to offisielle norske språkformene. Men vi har i stedet havnet i den paradoksale situasjon at lovgivningen er blitt formålet i stedet for instrumentet. Og når lovgivningen får meningsløse konsekvenser, så tviholder vi fremdeles på at det er lovgivningen som har forkjørsrett. Da blir det målloven, paradoksalt nok, som blir det overordnede formål, mens det skulle være det kvalitative, å stimulere til god bruk av begge de norske språkformene.

Vi har jo ikke en situasjon à la Balkan. Henrik Ibsen og Ivar Aasen tilhørte ikke to forskjellige nasjonaliteter, og de hadde ikke behov for å bekjempe hverandre innbyrdes av den grunn. Det er en rikdom i vår norske kultursituasjon at vi har den forgreningen av norsk skriftspråk som vi har, men da må vi lære oss til å se fremover og ikke bakover hele tiden. Vi må stikke fingeren i jorden og konstatere at når f.eks. landets største universitet har fire ganger så mange utenlandske studenter som man har studenter som krysser av for at de foretrekker nynorsk som målform, ja, så må det ha noen praktiske konsekvenser for hvordan man tar hensyn til disse utlendinger som man for en stor del inviterer til å lære seg å mestre norsk på et eller annet vis, men man kan jo ikke invitere dem til å lære seg begge variantene. Og man kan ikke invitere våre nye landsmenn til at de også skal underkaste seg det som var aktuell norsk politikk på slutten av 1800-tallet, i 2006. Det er for lite ambisjonsrikt.

Erling Sande (Sp) [11:04:29]: I innstillinga står det i forslaget frå Framstegspartiet:

«Stortinget ber Regjeringen stille i bero de foreslåtte innskjerpinger som har til hensikt å ytterligere styre valg av målform i statlige organ.»

Vi veit i dag at dette med 25 pst. nynorsk ikkje blir følgt opp i statlege organ. Eg kan vanskeleg sjå at dette kan tolkast på nokon annan måte enn at Framstegspartiet oppmodar Regjeringa om å ikkje følgje lova på dette området.

Så til representanten Lønning: Ein har jo ei ganske anna oppfatning av kva dette handlar om når ein snakkar om ein hovudidentitet og ein sideidentitet når det gjeld målbruk i offentlig sektor. Det er vitterleg slik at når ein sakshandsamar i offentlig sektor presenterer ei heimeside på nynorsk, eller svarar meg på eit brev på nynorsk, så er det ikkje for å vedlikehalde ein sideidentitet. Det er jo fordi at språket er ein del av min identitet, og at eg som brukar og innbyggjar i Noreg derfor skal kunne få eit svar på mi eiga målform.

Trine Skei Grande (V) [11:06:07]: Vi er tilbake ved sjølve kjernen. Og jeg syns representanten Lønning brakte oss tilbake i sirkelen ganske klart med sitt siste innlegg.

Loven har ikke som formål å skape ulike identiteter hos saksbehandlere, men det offentlige Norge skal forholde seg med respekt til sine borgere. Det skal ikke være slik at staten eier sine borgere, det skal være borgerne som eier sin stat. Da må staten faktisk forholde seg til, og ha respekt for, den identiteten borgeren har. Derfor skal borgeren bli besvart på den målformen som tilhører den borgerens identitet. Det er det det er snakk om. Det er ikke snakk om å velge ulike identiteter i en slags type «skoleshopping». Det er snakk om å vise respekt for borgerens identitet, idet borgeren faktisk eier staten og ikke omvendt.

Følgene for universitetsperspektivet til representanten Lønning syns jeg man da må sette et stort spørsmålsteget ved. For hva er det representanten Lønning ønsker seg? Ønsker han seg et akademisk språk? Er det troen på at

bare vi velger én av disse målformene – og det også følges ved universitetene – vil enhver utenlandsk student synes at norsk blir mye enklere å lære seg? Er dette egentlig en slags drøm om at vi skal være som alle andre land, og ikke være det lille, rare landet her oppe?

Jeg tror at vi skal holde på det unike norske. Jeg har merket at det å fortelle andre om de to ulike skriftspråkene faktisk er en veldig god inngang til å lære litt om norsk kultur og norsk identitet. Det er mange rariteter vi holder på i dette landet – vi holder oss kanskje med kuriositeter. Representanten Lønning og jeg er sikkert enige om at det at vi holder på monarkiet vårt, gjør oss til et litt rart land her oppe i nord. Det gjør landet vårt kanskje litt mer spennende og litt mer interessant å besøke. Og kanskje fører det ikke til at færre studerer ved norske universiteter, men at flere gjør det.

Presidenten: Presidenten er freista til å sitere Ivar Aasen:

«Det er betre å vere herre i eit lite hus enn træl i eit stort.»

Statsråd Trond Giske [11:08:40]: Et av temaene i denne debatten har vært hva som er mål, og hva som er virkemiddel.

Målet er å ta vare på begge de to målformene vi har. Målloven er gjennomsyret av det, den meldingen som vi har lagt fram, er gjennomsyret av det – og det er faktisk også det innstillingen handler om. Det er ikke målloven i seg selv som er målet.

De virkemidlene vi trenger for å nå målet, synes jeg representanten Lønning snakket litt lett om. Vi har et virkemiddel som går ut på at man i offentlig administrasjon skal bruke 25 pst. nynorsk. Vi har et virkemiddel som går ut på at borgerne har krav på – noe som for så vidt også står i forhold til deres rettigheter – å bli besvart på den målformen de selv bruker. Vi har et virkemiddel som går ut på at det skal bli undervist i begge målformene i skolen. Høyre har vært villig til å ta bort også det virkemiddelet, gjennom forsøksordningen med å fjerne sidemålundervisningen – som om man lærer mer sidemål ved å fjerne sidemålundervisningen. Man har et virkemiddel som går ut på at bispedømmene skal bruke den målformen som et flertall av kommunene bruker. Hvis man tar bort virkemiddel etter virkemiddel, hvordan har man da tenkt å nå målet? Og når undersøkelser viser at 3 pst. av statsadministrasjonen har nynorsk som sitt førstevalg når det gjelder målform, hvordan skal man da unngå en kraftig marginalisering av nynorsk som skriftspråk dersom man slipper dette fritt? Dette er virkemidlene. Vi ønsker altså å ta vare på det nynorske skriftspråket.

Høyre var en gang et konservativt parti, og å være konservativ betyr jo å bevare. Her har man gått rett over i Fremskrittspartiets armer. Varsellampene bør jo lyse når Ulf Erik Knudsen skamroses Høyres politikk og – helt relevant, egentlig – etterlyser hvorfor man ikke tar skrittet fullt ut og går inn for de forslagene og de merknadene som Fremskrittspartiet har. Det er synd, for her har det vært et ganske bredt flertall, bestående av alle partier bort-

sett fra Fremskrittspartiet. Nå er dette flertallet skrumpet noe inn, og det er beklagelig. Jeg tror også at denne type glideflukt over mot Fremskrittspartiet er en vesentlig årsak til at Fremskrittspartiet er i ferd med å sluke Høyre – det er mye bedre å stemme på originalen enn på kopien.

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Inge Lønning (H) [11:11:25]: Det er selvfølgelig fritt frem også for statsråder å brette ut sin ønsketenkning fra Stortingets talerstol. Men det er ingen grunn til at andre skal kommentere det, for det har ingenting med denne saken å bestille i det hele tatt.

Problemet som jeg har forsøkt å peke på med noen konkrete eksempler, er at vi har et virkemiddelapparat, vi kan kalle det verktøykasse, som ble laget i en annen tid, og som var ment å takle en helt annen språksituasjon enn den vi har i dag – og i enda høyere grad den vi kommer til å ha om fem eller ti år. Mitt håp er at statsråden vender tilbake til det han gav uttrykk for i sitt første innlegg i denne debatten, at han var interessert i å lytte til dem som hadde andre oppfatninger enn hans egen, og at han, med hensyn til den meldingen han skal legge frem, var interessert i å ha en fremtidsrettet holdning – ikke en tilbakeskuende.

Det er ikke situasjonen i dag at (presidenten klubber) et flertall av det norske folk er opptatt av å få svar fra det offentlige i samme språkform som den de skriver i. Man må – til representanten Trine Skei Grande – stikke fingeren i jorda og oppdage at vi lever i 2006. (Presidenten klubber.) Det er forsvinnende få nordmenn i dag som i det hele tatt er interessert i dette.

Presidenten: Presidenten må be om at ein respekterer taletida.

Olemic Thommessen har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Olemic Thommessen (H) [11:13:02]: Statsråd Giske, som er så bevandret når det gjelder Høyres luner, burde vite at det å være konservativ i mine kretser handler om å endre for å bevare.

Det som er kjernepunktet her, og som også representanten Lønning flere ganger har vært inne på, er dette at man tviholder på gamle prinsipper, og at man trekker lovgivningen etter håret for å kunne påtvinge folk en annen målform enn den de vanligvis bruker. På den måten får man ikke et egnet virkemiddelapparat, hvis man kan kalle det det.

Vi ønsker et virkemiddelapparat, men vi ønsker et virkemiddelapparat som treffer folk på den lyse siden av livet, og som altså ikke bringer inn i språkdebatten en uendelig linje av konfrontasjon – som vi har hele tiden, og som også ligger under overflaten her.

I denne sammenheng er det også verdt å bemerke til dette med sanksjoner: Vi er meget skeptiske til å innføre strengere sanksjoner.

Presidenten: Ulf Erik Knudsen har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [11:14:21]: Det har vært mange fagre ord, som respekt for individet og respekt for identitet – og at vi derfor må ha de regler vi har.

For dem av oss som har sett offentlig sektor litt innenfra, som f.eks. på saksbehandlernivå, får det å tvinge saksbehandlere til å skrive i en målform de i utgangspunktet ikke behersker, to konsekvenser. For det første medfører det pengebruk til opplæring og retting, men det fører også til at man gjerne ender opp med et produkt, i form av et brev eller vedtak, som er dårligere utformet enn det ellers ville ha vært.

Det som burde vært viktig for offentlige saksbehandlere, er å lære seg språk godt, enten det er nynorsk eller bokmål. Det er det vi burde fokusere på i denne salen.

For øvrig er jeg helt enig med statsråden i at det er langt bedre å stemme på originalen enn på kopien.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 1684)

S a k n r . 2

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):

«Stortinget ber Regjeringen fremme en egen sak om automatisk delt omsorg og ansvar i tråd med FN's barnekonvensjon.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1684)

S a k n r . 3

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):

«Stortinget ber Regjeringen, i løpet av 2007, utrede og legge frem konkrete tiltak mot samværs sabotasje. Slik sabotasje bør få konsekvenser for barnefordelingen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1685)

S a k n r . 4

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av meklingsapparatet med spesielt fokus på kvalitet og metodikk – og samtidig kartlegge resultatene av meklingsgene – med fokus på eventuelle skjevheter.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1685)

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):

«Stortinget ber Regjeringen påse at det iverksettes forskning og kompetanseoppbygging hos fagfolk når det gjelder foreldrefiendtliggjøring.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1685)

S a k n r . 6

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. mars 2006 (jf. Innst. O. nr. 35):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om ordningen med billighetserstatning skal utvides til å gjelde feildømte fedre.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1685)

S a k n r . 7

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 105/2005 av 8. juli 2005 om innlemming i EØS-avtala om direktiv 2003/98/EF om vidarebruk av informasjon frå offentleg sektor (Innst. S. nr. 90 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 36 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1685)

S a k n r . 8

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldingar for 2004 (Innst. S. nr. 91 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 40 (2004-2005))

Kari Lise Holmberg (H) [11:17:44] (ordfører for saken): Det er Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2004 som er presentert i denne stortingsmeldingen. Jeg vil understreke at stortingsmeldingen omfatter begge virksomheter, noe som gir et samlet bilde av det alltid aktuelle personvernarbeidet.

Datatilsynet har gitt en omfattende redegjørelse for sin virksomhet. Tilsynet har i denne rapporten også gitt en oversikt over en rekke utvalgte temaer. En samlet komite vil framheve at dette både gir en grundig innføring i sentrale problemstillinger og en liste over aktuelle satsingsområder. Komiteen vil også trekke fram at årsrapporten peker på hvilke utfordringer Norge står overfor på Datatilsynets områder.

Det er ingen tvil om at arbeidet med å trygge personvernet i høyeste grad har aktualitet. I dagens Aftenposten

(Holmberg)

kan vi lese at 20 personer er frastjålet sin ID. Fødselsnummer på avveier blir brukt i kriminelt øyemed. I VG i desember kunne vi lese at én av ti IT-ansvarlige leser ansattes e-post. I januar dette året hadde Sunnmørsposten en artikkel om alle hindringene i datasystemet som gjør at helsevesenet ikke kan ta i bruk ny teknologi. Datatilsynet fattet nylig et vedtak knyttet til dopingprøver ved treningssentre. Det er altså ingen tvil om at den rivende teknologiske utviklingen vi har i samfunnet vårt, har medført at personvernet settes under press. Det vil derfor være viktig med et fortsatt sterkt fokus på arbeidet med å trygge personvernet. Hele komiteen mener det er viktig at Datatilsynet fortsetter å være en aktiv deltaker i den offentlige debatten rundt personvernensyn og de nye teknologiske mulighetene.

Komiteen viser også til Datatilsynets sentrale rolle i forbindelse med personvern, ikke bare som forvalter av det regelverket vi har, men også som premissleverandør i forhold til utviklingen av det. Jeg har spesielt lyst til å understreke at komiteen ønsker at Datatilsynet skal være både premissleverandør og forslagsstiller i forhold til nødvendige endringer av regelverket.

Moderne datateknologi og en økende mengde e-post gir muligheter for detaljovervåking langt inn i den personlige sfæren. I økende omfang har både arbeidsrelatert og privat informasjon de siste årene blitt sendt som e-post. Det er all grunn til å være betenkt over en utvikling som viser seg å kunne krenke ansattes integritet, det være seg både offentlig og privat sektor.

Jeg nevnte at én av ti IT-ansatte leser ansattes e-post, dette ifølge en undersøkelse iverksatt av NITO. Det er heller ikke ukjent at den bitre striden i Redningsselskapet satte diskusjonen om ansattes e-post på dagsordenen. Denne saken viser tydelig at Norge har et betydelig hull i regelverket når det gjelder skjult overvåking av ansattes e-post.

Det er nødvendig å fokusere på hvor grensene for den private sfæren skal gå. Det er viktig med en bevisst holdning til spørsmålet om individuelle personvernrettigheter er i ferd med å måtte vike for samfunnets behov for vern, kontroll og effektivitet. En debatt om hensynet til den enkeltes integritet kontra hensynet til det moderne samfunnets behov for å kunne behandle og utveksle personopplysninger er både ønskelig og nødvendig. Vi mener det vil være nødvendig å trekke en rekke grenseganger.

Komiteen mener dessuten det er viktig at flere enn Datatilsynet engasjerer seg i disse spørsmålene. Det er helt naturlig at både Arbeidstilsynet, arbeidstakerorganisasjonene, barneombudet og personvernombudet er blant dem som aktivt bør delta i debattene.

Det er altså en samlet komite som står bak innholdet i den årsmeldingen som er levert.

Når det gjelder en framtidig politisk behandling av innhenting, bruk og lagring av data, har komiteen delt seg. Høyre mener, sammen med Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, at Regjeringen skal legge fram en sak for Stortinget. Det har vi fremmet et forslag om. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har lagt inn en mot-

merknad, og viser til at Regjeringen arbeider med dette. Spørsmålet blir da: Hva sier statsråden? Kan statsråden bekrefte at Regjeringen nå arbeider med alle disse viktige spørsmålene på personvernområdet? På hvilken måte vil i så fall Regjeringen komme til Stortinget med dette?

Jeg vil på denne bakgrunn og i påvente av at statsråden skal svare, vente med å ta opp mindretallsforslaget.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg har registrert at representanten Dørum i dag har levert et privat forslag om oppnevning av en personvernkommisjon, og jeg tar gjerne imot statsrådets betraktninger også om dette.

Åge Starheim (FrP) [11:23:20]: Framstegspartiet er glad for at heile komiteen i si innstilling til St.meld. nr. 40 for 2004-2005 om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldingar for 2004 gjev uttrykk for at arbeidet med å tryggje personvernet i høgste grad har aktualitet. Dette betyr at vi føler oss sikre på at det både i komiteen og i Stortinget er brei oppslutning om det arbeidet som Datatilsynet og Personvernemnda utfører.

Datatilsynet sitt nærvær er særst viktig i eit samfunn der den teknologiske utviklinga skjer i rasande fart, og der personvernet vert sett under press kvar einaste dag.

I vår iver etter i størst mogleg grad å utnytte ei aksele- rerande teknologisk utvikling kan dette medføre at nokon kjem på ein tanke om å ta ein lettvin og tvilsam snarveg for å oppnå sine mål. Faren for at vi då krenkjer personvernet, er stadig aukande. I ein slik samanheng er Datatilsynet, nemnda og vårt lovverk individets forsvarsverk.

Det er likevel ein tankekross for oss på nytt å måtte høyre frå Datatilsynet at dei i mange tilfelle kjem altfor seint inn i sakene. Vi merkar oss også at Datatilsynet har påpeika at det i fleire offentlege utgreiingar og lovforslag ikkje er oppført som høyringsinstans. Dette er etter Framstegspartiet sitt syn ikkje tilfredsstillande, og vi vil be Regjeringa straks gjere forvaltninga merksam på dette.

Ein registrerer at det i dagens samfunn er ei utvikling som viser ein tendens til stadig aukande kriminalitet. Det er etter Framstegspartiet sitt syn difor viktig at vi har instansar som kan vere motstykke til ei slik utvikling. Det er svært tilfredsstillande at det er eit breitt politisk fleirtal som støttar det arbeidet som Datatilsynet og Personvernemnda gjer på dette området.

I og med at heile komiteen påpeikar den viktige rolla Datatilsynet og Personvernemnda har, ser eg det ikkje som nødvendig å seie så mykje meir i denne saka.

Eg ynskjer likevel til slutt å understreke den viktige rolla som Datatilsynet har som forvaltar av det eksisterande regelverket, og som premissgjevar i forhold til den vidare utviklinga av debatten om personvern, for å få dette på dagsordenen. Eg føler meg trygg på at tilsynet sjølv har store ambisjonar om å gjere eit best mogleg arbeid for å oppnå eit godt og trygt resultat til beste for oss som innbyggjarar i dette landet. Det må difor vere svært tilfredsstillande for Datatilsynet å registrere at det har Stortingets fulle støtte og tillit i dette arbeidet.

Trine Skei Grande (V) [11:26:34]: Venstre har gjen- nom mange år engasjert seg i personvernspørsmål, og vi

må innrømme at den teknologiske utviklingen går videre i en fart som vi ikke kunne ha forestilt oss for noen få år siden. Personvernet er under stadig sterkere press, og det er stor fare for at politikerne blir hengende etter. Det er bakgrunnen for at Venstre i dag fremmet et forslag om en personvernkommissjon, noe som jeg skal komme tilbake til i innlegget mitt.

«Som søvngjengere inn i et overvåkingssamfunn» er det retoriske og tankevekkende spørsmålet på forsiden av Datatilsynets personvernrapport for jubileumsåret 2005. Og det er all grunn til å sette spørsmålsteget ved at stadig flere overvåkingstiltak blir akseptert i lys av de gode hensikter, men summen av det hele kan bli ganske ubehagelig.

Jeg er glad for at en samlet komite sier at det er nødvendig med en fortsatt sterk fokusering på personvernet, og at Datatilsynets sentrale rolle både som premissleverandør og som forslagsstiller understrekes. Det fritar ikke oss politikere for ansvaret i denne saken. Det er menneskerettigheter som trues av utviklingen.

«Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og i sin kontakt med andre.»

Det er sitat fra Den europeiske menneskerettskonvensjonen.

Datatilsynet viser i årsmeldingen til at det er flere tydelige trender hvor personvernet enten står under et sterkt press eller er på vikende front. Det gjelder områder som privat etterforskning, fravikelse av informasjonsplikt, internasjonal bekjempelse av kriminalitet og terror, press mot taushetsplikt og personvern knyttet til offentlige databaser, journalsystemer, gjenbruk og lagring av sensitive personopplysninger, publiseringer av personopplysninger på Internett og bortfall av anonyme eller sporløse alternativer. Hver for seg kan alle tiltakene for økt sikkerhet, økt effektivitet, enklere saksbehandling osv. ha en fornuftig begrunnelse. Problemet er at få ser helheten i det og summen av det, og det er, som Datatilsynets direktør, Georg Apenes, kaller det: de gode hensiktens tyranni. Det er ut fra ønsket om at et slikt mer helhetlig grep burde ha vært tatt, at Venstre nå foreslår en personvernkommissjon som kan gå grundig inn i problemstillingen. En personvernkommissjon må gå grundig inn i det vi nevnte som utviklingstrekk. I tillegg kommer utfordringen innenfor en rekke andre områder – bruk av biometri i pass, ID-kort, adgangsteget, bruk og registrering av DNA, bruk av fotlenker knyttet til kriminalitet så vel som til sykdom, pålegg om lagring og oppbevaring av teleopplysninger, arbeidsgiverens økende kontrollvirksomhet av egne ansatte gjennom e-post, bruk av mobiltelefon og kameraovervåking. Det gjelder innenfor helsevesenet – bl.a. pasientregistrering, reservasjonsmulighet og hvem som skal bruke og ha adgang til informasjon. Det er nye utfordringer når det gjelder registrering ved bruk av privatbil, bompassering, veiprisering, obligatorisk GPS osv.

Etter Venstres syn legger innstillingen fra komiteen godt til rette for en personvernkommissjon. Vi sier at det er nødvendig å fokusere på hvor grensen for den private sfære skal gå, og vi sier at det er nødvendig med en debatt. Vi mener at det vil være nødvendig å trekke en rekke grense-

ganger, og vi sier at det er viktig at flere enn Datatilsynet engasjerer seg, og at vi er betenkte over sider ved utviklingen. I sum: veldig mange spørsmål og veldig få svar. Det skal man heller ikke forvente i en innstilling om en årsmelding, men det er samtidig et uttrykk for sterk uro blandet med usikkerhet om hvordan veien blir videre. Derfor bør vi, etter Venstres mening, løfte spørsmålet om personvernet opp til en helhetlig og prinsipiell debatt og belyse det på ny, nettopp for å unngå at vi går som søvngjengere inn i et overvåkingssamfunn.

Et sterkt personvern er avgjørende både for den enkeltes frihet og for demokratiet. Vernet om den private sfære er en forutsetning for et fritt samfunn. Friheten forutsetter at hvert menneske vernes mot utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet, enten det er staten eller private instanser som står for det. Demokratiet forutsetter at det er borgerne som kontrollerer staten, ikke at staten kontrollerer borgerne. Et samfunn som invaderer privatsfæren eller har et likegyldig forhold til registrering og overvåking av sine borgere, er et samfunn som er på vei bort fra demokrati og mot det totalitære.

Statsråd Heidi Grande Røys [11:31:46]: Eg er glad for desse innlegga som har vore i Stortinget i dag, som understrekar Datatilsynet sitt viktige og gode arbeid, og ikkje minst, som òg representanten Åge Starheim understreka, at Datatilsynet har Stortinget si fulle støtte og tillit i det arbeidet dei gjer. Det er viktig at Datatilsynet har det, for Datatilsynet har ei viktig rolle òg i mediedebatten. Det stormar innimellom noko kraftig både frå aust og vest, og då kan det vere greitt å vite at ein har full tillit blant landets øvste parlamentarikarar. Det er viktig, og det er eg glad for.

Eg tenkte eg skulle kommentere eit par forhold som saksordføraren og komiteen har teke opp i si innstilling. Komiteen skriv:

«Komiteen mener det er all grunn til å rette oppmerksomhet mot de grensedragninger og uklarheter som eksisterer i nåværende regelverk både når det gjelder innhenting, bruk og lagring av data, deriblant e-post. Behovet for klarere regler er i høy grad til stede.»

Det er eg samd med komiteen i. Arbeidsgivar vil kunne ha rettkomen interesse og lovpålagd plikt til å ha visse innsyn i elektroniske verktøy som er stilte til dei tilsette sin disposisjon. Dette kan m.a. vere krav om å vareta informasjonssikkerheita i verksemda, det kan vere dokumentasjonsplikt i samhøve med lov og/eller avtale, eller det kan vere å vareta verksemda si drift i samband med dei tilsette sitt fråvær.

Arbeidstakaren på si side har òg ei rettkomen interesse og ein lovheimla rett til å ha ein viss privat sfære òg på jobben. Det er òg nedfelt i Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 nr. 1. I samband med arbeidet med ny arbeidsmiljølov vart det konkludert med at det var trong for eit meir konkret regelverk som regulerer arbeidsgivar sin innsynsrett i elektronisk utstyr som er stilt til arbeidstakaren sin disposisjon. Dette burde vurderast teke inn i personvernregelverket.

Arbeidet med etterkontroll av personvernopplysningane, personopplysningslova, starta opp i 2005, og i samband med det har Justisdepartementet, Datatilsynet og mitt departement arbeidd med forskriftsforslag vedkomande arbeidsgivar sin innsynsrett i elektronisk kommunikasjon. På grunn av den store etterspørselen etter eit regelverk som knyter seg til innsyn i e-post, har vi funne det rett å forsere dette arbeidet i forhold til etterkontrollen elles. Vi satsar no på å få sendt ut eit forskriftsforslag på brei høyring no i vår, og saka vil verte lagd fram for Stortinget, fordi forskriftsforslaget gjer det nødvendig med lovheimel i personopplysningslova. Ut frå det vi no jobbar ut ifrå, kjem Stortinget til å få det før sommaren. Det er svar på spørsmålet frå saksordføraren.

Arbeidsgruppa har i forskrifta forsøkt å vekte omsyna både til arbeidstakar og til arbeidsgivar, på best mogleg måte. Verksemdene og deira behov er likevel noko ulike, slik at vi ser for oss at forskriftene må tilpassast den enkelte verksemda. Forskriftene vil difor høgst sannsynleg verte utforma slik at dei på dei fleste område kan fråvikast gjennom ein verksemdtilpassa instruks.

Eg vil understreke at Datatilsynet allereie har ei slags rettleiing til ein type instruks på området på sine heimesider. Dei har òg førebiletleg lagt ut den instruksen dei sjølve har laga for sine tilsette. NHO har ein instruks liggjande på sine nettstader, og eg veit at NHO vert kontakta av mange bedrifter om det. NHO og Datatilsynet er ganske like. Eg har sjølv hatt møte med NHO om dette, for det er viktig at ikkje berre arbeidstakarsida, men også arbeidsgivarsida har eit bevisst forhold til dette. Eg har snakka med NHO om det, og eg har òg snakka med hovudsamanslutningane i staten om det. Sidan eg òg er statleg arbeidsgivar, er eg oppteken av at vi i staten òg skal få på plass eit regelverk. Når forskrifta er på plass, kjem eg til å fullføre det arbeidet i lag med hovudsamanslutningane i staten, slik at vi får på plass eit regelverk med utgangspunkt i den sentrale forskrifta, og så tilpassar vi det til vår forskrift.

Så til at komiteen er oppteken av at det er naudsynt å fokusere på kor grensene for den private sfæren skal gå. Fleire har òg vore inne på det i sine innlegg. Etterkontrollen av personopplysningslova, som ligg under Justisdepartementet, har starta opp. Endringane i teknologisk utvikling, i samfunnsforhold og i trusselbiletet har gjort at det er ynskjeleg å sjå på enkelte av føresetnadene i lova i lys av utviklinga etter at lova vart vedteken. I etterkontrollen vil Regjeringa m.a. sjå på om føresetnadene som vart lagde til grunn for lova, framleis er haldbare. To sentrale tema her er gjennomgang av konsesjonsinstituttet og ei vurdering av rettane som vart gitt til enkeltpersonar i forhold til å vareta sitt eige personvern. Det hjelper ikkje med klåre grenser for personvernet dersom det likevel er enkelt å stele eller misbruke identiteten til andre på ulovleg vis, jamfør debatten om identitetstjuveri som har vore i media i det siste, seinast – som saksordføraren var inne på – i Aftenposten i dag. Eg kjem til å ta kontakt med dei ulike departementa som har ansvar på området, for å få opplysningar om ulike tiltak som no er sette i verk eller planlagde sette i verk for å møte utfordringane med omsyn til iden-

titetstjuveri. Av eigne tiltak, som er under mitt departement sitt ansvarsområde, kan eg nemne NorSIS og NorCERT, som m.a. har som oppgåve å overvake utviklinga når det gjeld identitetstjuveri på Internett, og så å rapportere jamleg om utviklinga. Vi har òg Koordineringsutvalg for IT-sikkerhet, KIS, som departementet mitt leier, og som Nasjonal sikkerhetsmyndigheit er sekretariat for. Dei diskuterer utviklinga med tanke på å koordinere myndigheitene sitt arbeid på feltet, og driv erfaringsutveksling.

Vi jobbar med elektronisk ID og elektronisk signatur. Vi trur at det kan bidra til at det vert mykje vanskelegare å misbruke ein identitet på Internett. Her kan vi vise til arbeidet med elektronisk ID og Sikkerheitsportalen og til dei kvalitetskrava som vert stilte til elektronisk ID gjennom kravspesifikasjon for elektronisk ID og signatur i offentleg sektor. Vidare er sjølvdeklarasjonsordninga etablert i Post- og teletilsynet viktig. Det er òg naturleg å nemne Justisdepartementet si interdepartementale arbeidsgruppe, som utgreier nasjonale ID-kort. Gruppa skal, som eit ledd i mandatet sitt, kome med ei vurdering av problematikken når det gjeld ID-tjuveri, og kartleggje årsaksforhold. Det er Justisdepartementet sitt område, og vi får følge det opp nærare overfor Justisdepartementet. Så her er fleire ting på gang – noko er sett i gang – for nettopp å gripe fatt i desse problemstillingane.

Vidare kan eg fortelje at eg til hausten vil fremje ei stortingsmelding om IKT-politikk. Det vert transport- og kommunikasjonskomiteen som får den saka. Eitt av dei tema vi kjem til å ta opp då, er ei brei drøfting av dette med personvern og informasjonssikkerheit.

Fleire har vore inne på at representanten Dørum frå Venstre her i Stortinget i dag har levert eit privat forslag om ein uavhengig personvernkommissjon. Det vil gjere det mogleg både i regjeringsapparatet og her i Stortinget å drøfte desse utfordringane vidare. Eg kan vise til at ein i Sverige har sett ned ein parlamentarisk samansett komite. Den komiteen skal kartleggje og analysere lovføresegner som gjeld den personlege integriteten, og vurdere om ein bør grunnlovfeste personvernet. Det synest eg òg er spennande, og det er eit tiltak som òg kan vurderast i Noreg. Både ytringsfridomen og menneskerettane meir generelt har fått sin plass i Grunnlova. Med det presset som i dag er på personvernet, kan det vere grunn til å vurdere om personvernet bør få same vern. Det er eit tema som kan verte lyfta inn i debatten rundt Dørum sitt private forslag og den stortingsmeldinga vi skal leggje fram.

Eg vil så til slutt berre seie at dette har vore ein god og viktig debatt. Og som fleire har vore inne på: Det er viktig at fleire enn Datatilsynet er synlege i media og i den offentlege debatten om desse spørsmåla, ikkje minst for å gjere kvar enkelt meir merksam på det ansvaret vi sjølve har for ikkje å gi frå oss opplysningar som kan misbrukast av andre.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:40:57]: Statsråden har gitt en grei redegjørelse for saken. Jeg hadde bare lyst til å komme med noen supplerende kommentarer.

Det vi ser i dagens samfunn, er jo at den enkeltes personvern utfordres på stadig nye områder. Ikke minst etter 11. september 2001 ser vi at personvern hensyn i stadig sterkere grad må vike for det man oppfatter som offentlige hensyn, der man skal ivareta den enkeltes sikkerhet. Ofte ser vi dessverre også at den type hensyn må vike, uten at man i sterk nok grad har problematisert konsekvensene av at personvern hensyn må vike. Til dels ser man også at tiltak som gjennomføres, i liten grad målrettes slik at de virkelig bekjemper internasjonal terrorisme; i stedet bare svekker de ofte den enkeltes personvern.

Heldigvis har vi et datatilsyn i Norge som er våkent, som spiller en nøkkelrolle, og som ofte er mer våkent i det offentlige rom enn det vi generelt er som politikere. Men det som er helt åpenbart, er at vi i så sterk grad som mulig må tilrettelegge for at Datatilsynet kan spille en aktiv rolle. Det betyr også at vi der Datatilsynet er en naturlig aktør, en part som skal høres, i alle de organene der politiske saker behandles, må sikre at Datatilsynet får nødvendig tid til å ta stilling til sakene. Det må være en absolutt forutsetning at man ikke – skal vi si – behandler saker så raskt at Datatilsynet ikke blir hørt. Det er viktig for SV å ivareta den type hensyn, fordi vi alltid har vært opptatt av personvern.

Jeg forutsetter også at den sittende regjering vil ta hensyn til at når Datatilsynet ber om å få komme med en uttalelse, blir det tilrettelagt for at Datatilsynet får den tid som er nødvendig for å gjennomgå saken.

Dag Terje Andersen (A) [11:43:15] (komiteens leder): Som det går fram av denne debatten, er det veldig stor grad av enighet om den innstillingen og det temaet vi diskuterer.

Innstillingen og debatten bærer klart preg av at det er stor grad av tilfredshet med den måten som Datatilsynet og Personvernemnda gjennomfører sitt arbeid på, og understreker betydningen av den jobben som blir gjort. Nettopp derfor er det viktig å understreke, som saksordfører gjorde, at Datatilsynet har en viktig rolle som premissleverandør når det gjelder utformingen av nye lover og regelverk. Det må ha en sentral plass, slik at vi ikke i det gode hensikt går oss vill i forhold til prinsippene om personvern.

Det er jo slik at ny teknologi utfordrer oss. Det er helt åpenbart for alle at en ikke åpner andre personers brev. De fleste med noen grad av oppdragelse har lært seg det. Men så er det ikke så naturlig at den nye teknologiens brev, altså e-post, i samme grad er privat og personlig.

På den annen side brukes ny teknologi også av f.eks. kriminelle som samfunnet har behov for å verne seg mot. Det er nettopp i det spennet den vanskelige balansen oppstår, at vi skal unngå at de kriminelle får forsprang på myndighetene ved å kunne bruke ny teknologi, samtidig som vi må verge oss for at den nye teknologien gir oss innsynsmuligheter som bryter med gamle prinsipper om den personlige og private integriteten.

Jeg mener at de kommentarer som statsråden gav, forhåpentligvis kan føre til at det i innstillingen inntatte forslaget blir behandlet som et oversendelsesforslag. Det er

foreløpig ikke fremmet heller. Jeg tror det ytterligere ville styrke den omforente holdningen til både viktigheten av og tilfredsheten med den jobben som blir gjort av Datatilsynet og Personvernemnda, og, som sagt, ytterligere understreke det og gi klare signaler.

Det er, som jeg har vært inne på, vanskelig å håndtere den teknologiske utviklingen på en måte som ikke utfordrer personvernet. For dem av oss som har lest Aldous Huxleys «Vidunderlige nye verden», er den et eksempel på et samfunn som bl.a. utviklet seg gradvis i mer kontrollende retning, der en til slutt stod tilbake med et samfunn en egentlig ikke ønsket.

Hvis vi ikke ønsker oss et gjennomsyret overvåket samfunn, er vår utfordring – og der får vi god hjelp av Datatilsynet og Personvernemnda – at vi samtidig må ta ansvar for at de skritt vi tar, heller ikke i sum fører i den retningen, at vi altså ikke når det målet vi egentlig ikke vil nå, fordi skrittene ubevisst fører i den retningen. Nettopp derfor er Datatilsynets og Personvernemndas rolle viktig med hensyn til å vurdere hvert enkelt skritt vi tar, så vi ikke kommer feil av sted.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:47:06]: Man kan bli skremt når man er på besøk hos Datatilsynet, og når man leser Datatilsynets årsberetning og prøver å få en viss innsikt i hvilke muligheter det er til overvåkning av den enkelte, både når det gjelder kameraene som florerer – bare gå på Oslo sentralbanestasjon og se der – når det gjelder e-post, gjennomsnittsmålinger av fart, bompaseringer og registrering av mobilbruk. Det er altså enorme teknologiske muligheter til å registrere hva vi alle gjør som enkeltpersoner. Derfor er det så viktig at vi har et sterkt og godt datatilsyn.

I løpet av debatten har det bl.a. blitt diskutert dette med å grunnlovfeste personvernet. Jeg synes i utgangspunktet det er en god idé, hvordan man kan klare å sikre enkeltindividets frihet fra å bli overvåket, frihet fra å bli sett i kortene. Jeg tror flere og flere av oss føler et behov for å gå en prinsipiell og grundig politisk runde når det gjelder hvordan vi kan sikre personvernet, med de nye teknologiske mulighetene. Jeg tror vi som politikere fort kan henge litt etter det som er i ferd med å skje.

I innstillingen blir det også omtalt noe som har med noe helt annet å gjøre, og det gjelder «direkte markedsføring». Når det først ble en debatt, har jeg lyst til å kommentere det. Jeg har jo besteforeldre, og jeg ser hvordan denne markedsføringen fungerer. Jeg synes ideen som luftes, at man i stedet for å skulle reservere seg mot telefonoppringing og telefonsalg skal måtte registrere seg for å bli med på det, er en god idé, som bør diskuteres videre og ses på. I dag er i hvert fall den direkte markedsføringen mot den enkelte personen ganske aggressiv, og den rammer spesielle grupper, spesielt eldre. Jeg synes det bør jobbes videre med det som står omtalt i innstillingen, og jeg håper statsråden vil vurdere det.

Kari Lise Holmberg (H) [11:49:03]: Jeg er glad for at saken har fått så bred omtale som den har. Det fortjener både saken og Datatilsynet.

Når det gjelder den orienteringen vi fikk fra statsråden, har jeg lyst til å gi uttrykk for at den var bred. Hun tok fram en rekke felt. På den bakgrunnen vil jeg be om at vårt mindretallsforslag blir gjort om til et oversendelsesforslag. Vi kommer tilbake til innholdet i de sakene som statsråden refererte til, når sakene kommer til Stortinget.

Presidenten: Representanten Kari Lise Holmberg har gjort om mindretallsforslaget til eit oversendingsframlegg, og ordlyden vil bli endra i samsvar med dette.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 8.

(Votering, sjå side 1685)

S a k n r . 9

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, May-Helen Molvær Grimstad og Hans Olav Syversen om skjerpet lovgivning mot pornografi mv. (Innst. S. nr. 103 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:11 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida blir avgrensa til 40 minutt og blir fordelt med inntil 5 minutt til kvart parti og inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at det blir gitt anledning til replikkordskifte innanfor den fordelte taletida på inntil tre replikkar med svar etter statsråden sitt innlegg.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Presidenten ser det som vedteke.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:51:20] (ordfører for saken): Bakgrunnen for debatten om Dokument nr. 8:11 er at det sommeren 2002 ble utgitt et blad, kalt Frie Aktuell Rapport, som inneholdt bilder av voksne mennesker i seksuelt samkvem. Felles for alle bildene var at kjønnsorganene ikke var tildekket med sladd under seksualakten. Bladet ble trykt i 13 000 eksemplarer og distribuert til voksne mennesker på gaten, og også delt ut til stortingsrepresentantene.

Etter distribusjonen ble redaktøren av bladet anmeldt for overtredelse av straffeloven § 204 første ledd bokstav a. Saken ble først behandlet i Oslo tingrett, deretter i Borgarting lagmannsrett og sist i Høyesterett den 7. desember 2005. Redaktøren av bladet ble frikjent i alle rettsinstanser.

Spørsmålet som Dokument nr. 8:11 reiser, er hvilke konsekvenser dommen vil ha for framtidig tolkning av straffeloven § 204. Jeg skal her ikke gjengi hele § 204, men påpeke at slik som loven er utformet, er omsetning og distribusjon av pornografi i Norge forbudt. Pornografi er i lovteksten definert som

«kjønnslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrående, herunder kjønnslige skildringer hvor det gjøres bruk av lik, dyr, vold og tvang».

Det er en språklig utfordring at pornografi i dagligtalen brukes annerledes. Det snakkes f.eks. om mykpornoblader når mennesker er avbildet nakne, uten at noen av bildene rammes av straffelovens bestemmelser. Jeg vil påpeke at her kan det ligge en utfordring for Regjeringen ved gjennomgang av eksisterende straffelov, når man skal se på framtidige definisjoner av pornografi opp mot innholdet av begrepet i vanlig dagligtale.

Så skal jeg komme litt inn på de ulike forslagene som fremmes av forslagsstillerne. Det er i alt seks forslag, der de fire første er lovendringsforslag. Forslag 1 vektlegger at § 204 bør endres, slik at kjønnskrenkende skildringer omfattes av forbudet, og for å sikre at hensynet til uheldig påvirkning av barn og unge tillegges vekt ved vurdering av hva som er pornografi i lovens forstand. Forslag 2 angår forbud mot produksjon av pornografi. Forslag 3 angår forbud mot spredning av pornografiske bilder til mennesker som ikke ønsker slikt materiale, og forslag 4 gjelder forbud mot offentlig utstilling av pornografiske bilder.

Komiteen har gjennomgående en stort sett samlet innstilling, og det synes jeg har vært en styrke. En samlet komite påpeker at det for tiden foregår et omfattende arbeid i Justisdepartementet med ny spesiell del av straffeloven, og at eventuelle endringer av § 204 bør finne sted i forbindelse med Stortingets behandling av straffelovens spesielle del. Komiteen har likevel en del merknader til de ulike forslagene som er ment å legge føringer for Justisdepartementets arbeid med straffeloven.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at barn har et særlig behov for beskyttelse mot kjønnslige skildringer som ikke er ment å ha et rent pedagogisk innhold tilrettelagt på barnets premisser. Jeg merket meg at i foregående sak, der Datatilsynet har lagt ned nettstedet deiligst.no, eller rettere sagt har bestemt at de må slette opplysninger og bilder av barn under 15 år, ser man noe av alvorligheten som er knyttet opp mot barn og unge. De blir utlevert på nettsteder, kanskje ubetenksomt, og så plager det dem kanskje mange år etterpå, uten at de får beskyttet seg mot det. Jeg oppfatter at forslagsstillerne her har vært opptatt av denne type beskyttelse for barn. Man kan jo i en del sammenhenger oppfatte det som en type prippenhet når man går inn og skal ta opp igjen noe i forhold til en høyesterettsdom, men her vil jeg som saksordfører påpeke at forslagsstillerne er inne på et viktig område. Dette er et område det ikke er noen grunn til å bagatellisere.

Vi ser også at barn blir offer for en rå industri der de utnyttes seksuelt, og det kan ha ekstremt alvorlige konsekvenser. Vi ser videre at barn i det offentlige rom eksponeres for bilder som de ikke har bedt om å bli utsatt for, og det gjelder for så vidt også andre. Komiteen er opptatt av at man finner virkemidler slik at det skal være basert på frivillighet at man ser seksuelle skildringer, og at man skal kunne ha muligheten å velge seg til og fra det.

Det vil føre for langt innenfor en taletid på 5 minutter her å gå i detalj om komiteens øvrige merknader, men jeg vil tro at også forslagsstillerne selv kommenterer en del av komiteens innstilling. For en samlet komite er det viktig at man tar de merknadene vi har, og bruker dem i forbindelse med behandlingen og gjennomgan-

gen av straffeloven fra Justisdepartementet. Vi antar at man i løpet av 2007 dermed vil få en sak til behandling om dette når straffelovens spesielle del skal gjennomgås.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [11:56:41]: Internett og elektronisk kommunikasjon har skapt en ny virkelighet. For barn og ungdom er denne virkeligheten en selvfølghet. Internett har alltid vært der. Det er en del av deres omgivelser og kontaktnett like mye som naboene, klassekameratene og fotballaget.

Voksne er ikke alltid like klar over hvilke farlige situasjoner som kan oppstå via nettet.

Anonymiteten på nett kan også gjøre det vanskeligere å avsløre personer med skumle hensikter. De vanlige faresignalene er ikke nødvendigvis til stede, barnet er kanskje ikke klar over at personen de snakker med, i virkeligheten er en voksen mann. At kontakten foregår over nettet, kan også gjøre at det virker mindre farlig å snakke med personer som man ellers ikke ville ha snakket med.

Kontakt over nettet gir også mulighet for å bygge opp et tillitsforhold over tid.

Overgrep som ble begått etter kontakt over Internett, var nettopp bakgrunnen for den britiske straffebestemmelsen om «grooming». I denne saken hadde en voksen mann på 33 år forgrepet seg seksuelt på en jente på 13 år som han hadde truffet via nettet. Gjennom måneder med «chatting» hadde han bygget opp et vennskap med jenta. Etter dette overgrepet ble han pågrepet da han var på vei til å treffe en ny jente på 14 år.

Saken førte til debatt om muligheten for å pågripe og straffedømme personer før overgrep blir begått. Et eget straffebud mot såkalt «grooming» ble vedtatt i 2003 og trådte i kraft i 2004. I grove trekk gjør denne britiske straffebestemmelsen det til en forbrytelse å reise for å møte et barn man har kommunisert med minst to ganger tidligere, i den hensikt å begå en straffbar handling overfor barnet. Forbrytelsen er altså fullbyrdet idet man møter barnet, eller reiser for å møte barnet. Det er altså ikke et krav at det har skjedd et faktisk overgrep.

Beskyttelse av barn og ungdom mot overgrep er et prioritert område for Regjeringen. Regjeringen har i sin programerklæring sagt at man ønsker å intensivere innsatsen mot overgrep mot barn. Det er også sagt at man vil arbeide videre med å forhindre Internett-relaterte overgrep ved å pålegge nettleverandører filter og vurdere innføring av en «grooming»-bestemmelse.

Jeg mener det har mye for seg å kriminalisere den forberedende handling. Dette vil ikke være en nyvinning i norsk rett. Samtidig mener jeg en i tilfeller som her diskuteres, er kommet lenger enn til tankestedet. Den voksne har kommunisert med barnet, et møte er avtalt, og en er på vei til dette møtet, uten at barnets foreldre er involvert fra den voksnes side.

50 000 norske barn mellom 9 og 16 år har snakket med fremmede på Internett og senere møtt disse. 10 000 av disse barna opplevde at personer som utga seg for å være barn, viste seg å være voksne. I 30 pst. av tilfellene reiser barna alene til møte med en nettvann. 1 000 barn har opp-

levd at den de har møtt, har prøvd å skade dem fysisk, eller har sagt stygge ting til dem. Kun 1/5 av foreldrene vet om barnas møte med nettvann.

I 2001 gav Google-søk 425 000 treff på søkeordet «child pornography».

Interpol har i sin database mer enn 150 000 bilder av 25 000 misbrukte barn fra over 50 land. Hver dag vises Kripos' filterplakat mellom 13 000 og 15 000 ganger. Hver dag – i Norge!

Når det gjelder overgrepbilder av barn: Loven er betydelig skjerpet. En har fått en egen straffebestemmelse i straffeloven, straffeloven § 204 a, som gjør all form for befatning med slikt materiale forbudt og belagt med straff. Det er viktig at vi som politikere følger nøye denne utviklingen.

Jeg viser til hva en samlet justiskomite sa for nøyaktig ett år siden:

«Komiteen ber Regjeringen følge utviklingen i bransjen nøye. Dersom ikke internetttilbyderne i Norge har et filter som nevnt innen utgangen av 2006, ber komiteen Regjeringen fremme forslag for Stortinget som påbyr dette.»

De sa videre:

«Komiteen mener det er viktig at Nye Kripos' tips-tjeneste for å melde fra om seksuelle overgrep mot barn på Internett gjøres bedre tilgjengelig og bedre kjent.»

Vi må være villige til å sette inn ressurser til bl.a. informasjonsarbeid, støtte frivillige organisasjoner, politi og se på mulighetene for å lovregulere dette feltet.

Thore A. Nistad (FrP) [12:01:34]: Fremskrittspartiet vil vise til hva Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet sa i forbindelse med behandlingen av Grunnloven § 100. (Ytringsfrihet) i Innst. S. nr. 270 for 2003–2004.

Blant annet sier disse medlemmene:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet viser til at forbud mot pornografi på samme måte som andre innskrenkninger i ytringsfriheten, må oppfylle kriteriene som innebærer at inngrepet må la seg forsvare «holdt op imod ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.»

Disse medlemmer viser til at pornografien som ytring angår den frie meningsdannelse og at dagens bestemmelser griper inn i denne. Dette betyr ikke at man tar stilling til om det er ønskelig eller nødvendig at slike ytringer inngår i den meningsdannende prosess, men at man aksepterer at mange mennesker ønsker tilgang på slike ytringer.

Disse medlemmer er av den mening at pornografibegrepet bør omdefineres og slutter seg til Ytringsfrihetskommisjonens forslag om å endre den alminnelige definisjonen av pornografi i straffelovens § 204, slik at den ikke lenger omfatter skildringer av «alminnelig seksuell aktivitet.» (...)

Etter disse medlemmers syn bør grensen mot lovlig og ulovlig pornografi knyttes opp mot skadefølgebeaktninger og ikke rene moral- og sedelighetshensyn.

Disse medlemmer kan vanskelig se hvilke grunner som taler for at Norge skal ha strengere bestemmelser på dette området enn våre naboland og anser en endring etter disse linjer som hensiktsmessig.»

La meg få opplyse om at Fremskrittspartiet fortsatt står på det synet og de merknadene som vi hadde den gangen. Fremskrittspartiet vil følge opp dette når Regjeringen legger fram forslag til straffelovens spesielle del.

Til slutt vil jeg også opplyse om at Fremskrittspartiet tar Høyesteretts dom i den såkalte Aktuell Rapport-saken til etterretning.

K e n n e t h S v e n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

André Oktay Dahl (H) [12:04:28]: Jeg har først lyst til å rose saksordføreren for en seriøs behandling av et spørsmål som de aller fleste fniser og flirer av. Men det er det egentlig ingen grunn til, for denne saken har vel så store komplikasjoner som spørsmålet om prostitusjon, og den har til dels en tilknytning til det spørsmålet.

Jeg har også lyst til å rose saksordføreren for at han har utformet såpass detaljerte merknader for oss, uten at vi i realiteten sier noe som helst mer enn at dette skal behandles i forbindelse med revideringen av straffeloven, og at vi fortsatt skal ha en lovregulering der det er nødvendig for å verne enkeltgrupper, på samme måte som i dag.

Det er det komiteen har lagt til grunn, ingenting mer, selv om enkelte i media til dels har oversolgt hva vi egentlig har blitt enige om i innstillingen. Flere av oss måtte lese den ganske nøye flere ganger etter avgivelsen – for å finne ut at noen kanskje var mer opptatt av å få et godt oppslag i et enkeltmedium som når visse grupper, enn å fremstille det hele sånn noenlunde riktig.

Rammebetingelsene for den diskusjonen vi skal ha, bør på et vis være at vi forholder oss til virkelighetens verden. Alle er enige om at barn må vernes mot overgrep, og vi må gjøre alt som kan tenkes å ha effekt, for å hindre at de blir ødelagt for livet. Forslagsstillerne har her Høyres fulle støtte.

I forhold til debatten om «grooming» og hva som skjer på nettet, sms og msn, er det en grenseløs naivitet blant mange foreldre. Skjevheten når det gjelder mediebruk er slik at barn lever livet sitt på nettet, foreldrene har ikke peiling. Foreldrene stiller kanskje et spørsmål når det går med mye tid og kanskje penger, men spørsmål om innholdet i hva som skjer på nettet, stiller de ikke – rett og slett fordi de selv ikke deltar eller har peiling på hva som skjer.

Vi har nettopp fått se en mulig konsekvens av det. Et par gutter som var blitt utsatt for overgrep, tok loven i egne hender, infiltrerte pedofile, og til slutt presset de dem for penger. Det siste kan man ikke forsvare. Men samtidig kan man ha en forståelse for at de som var blitt utsatt for den type handlinger, rett og slett følte at ingen så dem – de var utsatt for et grovt overgrep, de ble ikke tatt på alvor, og de har fått ødelagt livet sitt. Dette viser noen av konsekvensene hvis det blir begått overgrep mot barn.

Jeg var inne på en chattelinje i går, en av de mest populære. Der var det fremvisning av pornografi i lang tid,

og det var inviter til små barn, uten at moderator grep inn på noe som helst vis. Det er situasjonen i deler av bransjen i dag, også i den såkalt seriøse delen av bransjen, og det er vi nødt til å gjøre noe med.

Når det er sagt, må jeg si i forhold til den saken vi behandler her i dag, at jeg undres litt over de påstandene som har fremkommet om at det nærmest flyter porno overalt, og da spesielt på bensinstasjoner og i kiosker. På Internett er det et klart foreldreansvar og voksenansvar, og slik burde det i utgangspunktet også være i kiosker og på bensinstasjoner. Men som svenskehandler med stort behov for å stoppe på bensinstasjoner på begge sider av grensen – for å provosere kostholdsfanatikerne og «karbomafiaen» – må jeg si at barn må ha blitt uvanlig storvokste den senere tid hvis de hyllene er i umiddelbar høyde for dem. Mitt inntrykk er at kiosk- og bensinstasjonsbransjen faktisk tar dette på alvor. De steder hvor man ikke gjør det, ligger i mørke smug, og der har barn uansett ikke noe å gjøre.

At opptil flere voksne mennesker innimellom har sex, og at teknologien går fremover, er to trender som har kommet for å bli, for å si det forsiktig. Før demokratiet i det hele tatt var påtenkt, hadde man hulemalerier som viste både det ene og det andre. Folk har til alle tider funnet nye måter å vise hva som skjer, på, og ikke minst hvordan. Diskusjonen om hva som er sterkere enn kjønnsdriften, kan antakelig oppsummeres i det faktum at menneskets nysgjerrighet på andres kjønnsdrift høyst trolig konkurrerer med ønsket om å prøve lørdagspizzaen fra Grandiosa. Med ny teknologi har det i enda større grad blitt mulig å tilfredsstille den nysgjerrigheten, og det er i den situasjonen at Regjeringen skal gå i gang med å utforme et regelverk som tar innover seg at det ikke nødvendigvis er slik at alle som deltar, er hjelpeløse ofre, og at de som ser på, er perverterte særinger og potensielle overgripere. Samtidig skal Regjeringen arbeide for å styrke vernet til de svakeste og forsøke å ta de miljøene og de enkeltmenneskene som systematisk begår overgrep og utnytter andre mennesker. Det er den innfallsvinkelen komiteen og Høyre har valgt, fremfor en moraliserende holdning – som kanskje spesielt religiøse organisasjoner har – som i helt andre sammenhenger har vist seg å skape større fare for overgrep, på grunn av mangel på tiltak og strategier for hvordan man håndterer det.

Å se på porno er ikke akkurat en intellektuell øvelse, men jeg synes at saksordføreren og komiteen har lagt opp til at temaet i det minste kan diskuteres noenlunde intellektuelt, med grobunn i virkeligheten og uten subjektive, moraliserende overtoner.

Björg Tørresdal (KrF) [12:09:34]: Høyesteretts kjennelse i saken om «Frie Aktuell Rapport» innsnevret straffelovens pornografibegrep. Konsekvensen av denne avgjørelsen er at grovere pornografiske skildringer nå er tilgjengelig over disk i Norge.

Det er vanskelig å se positive effekter av økt tilgang på pornografisk materiale. Pornografi er i stor grad beskrivelser av seksuelle handlinger totalt løsrevet fra etisk og sosialt ansvar. Ukritisk bruk av pornografi kan derfor bidra til undergraving av fellesverdier som samfunnet tren-

ger og har rett til å beskytte. Å tillate grovere pornografiske skildringer er etter min og Kristelig Folkepartis mening uheldig i et samfunn som allerede i stor grad er preget av kommersiell utnytting av seksualitet.

Når Kristelig Folkeparti-politikere snakker om pornografi, oppfatter flere det slik at vi egentlig prater om seksualmoral. Derfor er det viktig for meg å presisere at Kristelig Folkepartis holdning til dette temaet ikke har noe å gjøre med moral. Vi blander oss ikke opp i hva voksne mennesker på frivillig basis gjør innenfor husets fire vegger. Men det er vår soleklare plikt å se til at samfunnet setter fornuftige grenser for hva som skal være tillatt å selge hos Narvesen og 7-eleven.

Straffelovens pornografibestemmelse tar ikke opp i seg det særlig bekymringsfulle ved at pornografi kan ha en uheldig påvirkning på barn og unge. Den reflekterer heller ikke at pornografi ofte framstiller kvinnen på en nedverdiggende og krenkede måte og reduserer henne til et seksualobjekt uten egen vilje og eget behov.

Disse forhold bør etter Kristelig Folkepartis mening telle med ved avgjørelsen av om vi har å gjøre med pornografi i straffelovens forstand, og vi mener at dagens lov bør endres med dette som formål.

Vi vet at det i tilknytning til produksjon av pornografi skjer overgrep, og at rusmisbruk er utbredt. Ingen ønsker at egne barn skal arbeide i pornobransjen!

Selv om deltakelse i pornoproduksjon i dag kan rammes av straffeloven, er det etter vår oppfatning behov for et uttrykkelig forbud mot produksjon av pornografi. Forbudet bør først og fremst ramme de involverte på produksjons- og finansieringssiden.

Utgangspunktet for høyesterettssaken var at bladet «Frie Aktuell Rapport» sommeren 2002 uoppfordret ble distribuert til samtlige stortingsrepresentanter og på gaten i Oslo. For å hindre at pornografi distribueres til personer som ikke har bedt om det, mener vi at det bør innføres et forbud mot spredning av pornografiske bilder til personer som ikke har bestilt et slikt materiale. Det bør også innføres et utstillingsforbud for å forhindre at barn og unge eksponeres for pornografi mens de kjøper lørdagsgodt i kiosker eller på bensinstasjoner.

Kampen mot grov pornografi kan ikke utelukkende kjempes ved hjelp av straffelovgivning. Det er nødvendig å innlede en dialog med dem som distribuerer pornografi, for å få disse til å avstå fra å selge denne type materiale. Man må arbeide internasjonalt for å sikre et strengere lovverk mot pornografi i andre land.

Jeg vil gi honnør til representanten Ballo og til justiskomiteen som har behandlet forslagene i Dokument nr. 8:11 på en grundig måte.

Jeg er glad for at en samlet komitee uttaler i innstillingen at pornografibegrepet i framtiden også bør omfatte kjønnskildringer som har en uheldig påvirkning på barn og unge. Justiskomiteen ber også Regjeringen vurdere å innføre et forbud mot produksjon av pornografi i Norge og et forbud mot utstilling av pornografiske blader og filmer. Komiteen støtter dessuten Kristelig Folkepartis forslag om at distribusjon av pornografi kun skal skje til dem som ønsker slikt materiale. Dette er bra!

Det er imidlertid betenkelig at forslaget om å forby kjønnskildringer som er kjønnskrenkende, overhodet ikke ble kommentert i justiskomiteens innstilling. Her er tausheten talende. Vil man ikke forholde seg til at enkelte kvinner anno 2006 undertrykkes som seksualobjekt? Er det tabu for politikerne og for kvinnebevegelsens fremste fanebærere?

Alt skal være så kult, hipt og trendy. Solidaritet med kvinner som arbeider i en mannssjåvinistisk og kynisk pornoindustri, er «farlig»; man risikerer å havne i bås med oss «puritanere» – og det, kan det se ut til, må en for enhver pris unngå.

Selv om vi i Kristelig Folkeparti nok skulle ønske full støtte til alle våre forslag, er vi glade for at de fleste forslag er det tverrpolitisk enighet om. Jeg er overbevist om at dersom Regjeringen raskt følger opp komiteens innstilling, vil det være med og bidra til mindre kriminalitet og færre overgrep mot kvinner og barn.

Erling Sande (Sp) [12:14:56]: Senterpartiet er samde med forslagsstillarane i målsetjinga om å skjerme born og unge mot pornografi. Born og unge skal sleppe å bli eksponerte for pornografisk materiale i det offentlege rommet og i media. Også vaksne som ikkje bevisst søker det, må sleppe å møte pornografi i kvardagen.

Det offentlege rommet er blitt stadig meir seksualisert. Via reklameplakatar, aviser og blad eller eit uheldig taste-trykk på Internett trengjer pornografien seg på, anten vi ønskjer det eller ikkje. Det er nødvendig med lovreguleringar som avgrensar dei seksualiserte framstillingane i det offentlege rommet, og som vernar folk mot ufrivillig eksponering av støytande seksuelle skildringar.

Vi støttar forslagsstillarane sitt syn om at straffelova må ta opp i seg at pornografi kan ha ein uheldig verknad på born og unge. Dessutan framstiller ofte pornografien kvinner på ein nedverdiggande og krenkjande måte. Vi meiner at desse sidene ved pornografien må telje med når det skal vurderast om han er «støtende» etter loven.

Når det gjeld dei konkrete framlegga, stiller Senterpartiet seg bak komiteen sitt syn på at dette må sjåast i samanheng med straffelova og den gjennomgangen som er på gang i Regjeringa. Vi vil særleg streke under trongen for særskilde tiltak knytte til overgrepssproblematikk og born, og seksualiseringa av born sin kvardag.

Eg har òg lyst til å utfordre Framstegspartiet på eit punkt. Eg har respekt for det prinsipielle synet som Framstegspartiet framfører i denne debatten. Det eg saknar, er på ein måte konstruktive innspel med tanke på korleis ein i større grad kan hindre at born og unge blir eksponerte for pornografi.

Gunn Berit Gjerde (V) [12:17:06]: Venstre kan slutte seg til dei merknadene som ein samla justiskomitee har gitt i tilrådinga til saka, og vi synest justiskomiteen har behandla dette på ein god måte.

Vi er veldig glade for dei merknadene frå komiteen som har kome når det gjeld barn. Det er også gode liberale prinsipp det vert gitt uttrykk for når komiteen strekar under at kvar enkelt har rett til å setje ei grense knytt til eigen

seksualitet. Folk må få bestemme sjølve kva dei vil vere med på når det gjeld å framstille seksuelle skildringar; ikkje minst må folk få sleppe å møte seksuelle skildringar i det offentlege rommet når dei ikkje vil det og ikkje oppsøker det.

Fridom inneber ansvar, etter Venstre si meining, og fri-dom til å lage og distribuere erotisk materiale inneber ikkje rett til å eksponere slikt materiale utan omsyn til barn og alle andre som ikkje ønskjer ei seksualisering av det offentlege rommet.

Venstre vil ta stilling til det enkelte forslaget som måtte kome, når det vert fremja, og når sjølve lovgivinga vert behandla. Men generelt meiner Venstre at pornografilov-givinga må endrast slik at skildring av lovleg seksualitet vert tillate. Vi er derfor ikkje samde i ei generell innstram-ming utover det som er signalisert frå heile komiteen når det gjeld barn.

Samtidig med at vi kan få ei viss liberalisering i tråd med Høgsterett sitt syn på kva som er støytande, meiner Venstre at innsatsen mot pornografi knytt til vald og til barn må skjerpast. Det er fornuftig og viktig å halde desse tinga frå kvarandre. Det er ein viktig forskjell på vanleg frivillig seksualitet mellom vaksne og skildringar som inneber tvang og overgrep. Utan eit slikt skilje ville kam-pen mot dei verkelege overgrepa som vi ser i samfunnet vart, verte svekt.

Statsråd Knut Storberget [12:19:33]: Jeg vil benyt-te anledningen til å gi honnør til forslagsstillerne, som har fremmet dette forslaget, og ikke minst til komiteen som kommer med denne innstillingen. Det er nyttig for departementet og Regjeringen i det arbeidet som skal gjøres i forhold til særlig straffelovens spesielle del. Jeg er glad for at komiteen ser det som hensiktsmessig at eventuelle endringer av særlig straffeloven § 204 skal gjøres i forbindelse med dette arbeidet.

Pornografibestemmelsen har vært gjenstand for ganske så mye politisk debatt, men ikke minst juridisk debatt, gjennom tidene. Anvendelsen av bestemmelsen byr på mange utfordringer, i likhet med andre bestemmelser som inneholder rettslige standarder. Hva som til enhver tid anses som støtende, er ikke uten videre klart, foruten at den viser til en bestemt oppfatning av seksualitet og moral.

Som følge av revisjonsarbeidet av straffeloven vil jeg på det nåværende tidspunkt ikke foregripe eventuelle endringer i straffeloven § 204, men jeg vil understreke at Jus-tisdepartementet vil ta hensyn til komiteens merknader – og mange gode merknader – i sitt arbeid med nettopp pornografibestemmelsen. Særlig har komiteen framhevet barns beskyttelse mot pornografisk materiale. Jeg er enig med forslagsstillerne og komiteen i at barn har særlig behov for beskyttelse mot kjønnslige skildringer. Mye kan tale for at dette behovet ikke er dekket gjennom dagens straffelovgivning, straffeloven §§ 204 og 204 a, slik disse lyder i dag. Barn har jo et særlig rettmessig behov for å bli beskyttet også mot lovlige kjønnslige skildringer og nakenbilder, som typisk brukes som ledd i distribusjon og omsetning av publikasjoner og filmer.

Spørsmålet om å gi å regler om et utstillingsforbud har jo, som komiteen også har bemerket, vært på høring. Jeg tar sikte på å følge opp med et forslag om nettopp dette.

Jeg er for øvrig enig med komiteen i at også voksne enkeltindivider i utgangspunktet selv må kunne velge seg til eller fra seksualiserte framstillinger av nakenhet, og vil ta hensyn til dette i revisjonsarbeidet. Jeg er dessuten enig med komiteen i at norsk deltakelse i internasjonalt arbeid er positivt, og det er absolutt nødvendig for å bekjempe kriminalitet over landegrensene. Dette gjelder også produksjon og distribusjon av ulovlig pornografisk materiale.

For øvrig vil jeg understreke at vurderingene knyttet til skjerpet lovgivning når det gjelder pornografi, vil bygge på de prinsippene som begrunner bruken av straff, som for så vidt representanten Nistad også var inne på i sitt innlegg. I NOU 2002:4 Ny straffelov, framhever Straffelov-kommisjonen prinsippet om en tilbakeholden og målrettet bruk av straff. Det er først og fremst handlinger som på en eller annen måte medfører fare, eller fare for skade, som bør straffesanksjoneres. Det er det man kaller skadefølge-prinsippet. Prinsippet bygger på at individet i størst mulig grad bør kunne handle fritt, og at straff bare bør kunne anvendes når tungtveiende grunner taler for det. En type atferd bør ikke være straffbar bare fordi et flertall skulle mislike den.

I Ot.prp. nr. 90 for 2003-2004 – vedtatt av Stortinget – gir departementet sin støtte til skadefølgeprinsippet. Det fastslås videre at straff normalt ikke bør brukes for å verne moralske eller religiøse normer, og at straff trolig har liten påvirkningskraft på moralsynet, i hvert fall på en del områder. Ofte vil dessuten moralske holdninger best kunne bygges opp og håndheves gjennom sosiale sanksjoner som rettes mot den som har brutt normen.

I forbindelse med behandlingen av Grunnloven – Innst. S. nr. 270 for 2003-2004 – som også representan-ten Nistad var inne på, understreket medlemmene fra Ar-beiderpartiet og Fremskrittspartiet at grensen mellom lov-lig og ulovlig pornografi bør knyttes opp mot skadefølge-betraktningene og ikke rene moral- og sedelighetshensyn.

Jeg er på et generelt grunnlag enig i de betraktningene som ligger til grunn for dette skadefølgeprinsippet. Jeg oppfatter det også dit hen at forslagsstillerne intensjon faktisk i stor grad er å følge skadefølgeprinsippet. Dette prinsippet vil, i tillegg til komiteens merknader, bli sty-rende for den nærmere vurderingen av nettopp pornogra-fibestemmelsen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:24:15]: Jeg takker statsråden for en grei og god gjennomgang fra hans ståsted, for hans vurdering av problemområder/utfordrin-ger i forhold til pornografi. Det er klart at mesteparten av dette nok handler om holdninger, moral og verdisyn, og således kan det være vanskelig for noen hver å finne ba-lansepunktet.

Jeg er også veldig glad for at statsråden presiserte at det Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet stod for under behandlingen av § 100 i Grunnloven, om ytringsfrihet,

fremdeles ligger til grunn. I forlengelsen av det kunne jeg tenke meg å få høre statsrådets tanker i forhold til de problemstillingene som ligger på den andre siden. Hvis man skal balansere straff og straffemessige forhold opp mot ytringsfrihet, jf. skadefølgeprinsippet, hva slags primære vanskeligheter/utfordringer ser statsråden i denne sammenhengen?

Statsråd Knut Storberget [12:25:10]: Når man ønsker å legge seg på skadefølgeprinsippet som en førende linje i forhold til å utforme ny straffelovgivning i Norge, betyr ikke det at vi har løst alle problemer.

De utfordringer som reises i forhold til dette, er først og fremst å få kartlagt hva slags type skade som er gjeldende i forhold til bl.a. produksjon av pornografi. Mange av oss vil ha problemer med å kunne avgjøre om f.eks. en produksjon av det mange vil kalle erotisk materiale, og noen vil kalle pornografisk materiale, faktisk er ren skadelig virksomhet der og da – når den produseres. Grensdragningen opp mot hva slags skade det forårsaker ute, er selvfølgelig heller ikke lett. Det er den store debatten i forhold til dette. Det gjør sitt til at man kanskje når det gjelder utformingen av slike lovregler, skal tilføre seg sjøl et føre var-prinsipp, slik at man lar tvilen komme de svakeste til gode. Den andre utfordringen er nytteprinsippet: I hvilken grad vil straffebestemmelser virkelig være nyttige? Så langt har det vist seg at de i liten grad har vært etterlevd.

André Oktay Dahl (H) [12:26:37]: Jeg er også glad for statsrådets redegjørelse om skadefølgeprinsippet. Når man skal endre en lov, bør det også være basert på dokumentasjon.

Forslagsstillerne og en del grupperinger som står bak forslagsstillerne, har antydning en del forskning og en del dokumentasjon, og jeg vil at statsråden skal svare på om han er enig i denne vurderingen: Det ene er at porno som sådan medfører økende forekomst av overgrep, og det andre er at det er et stort problem i dag at det i dagligvarebransjen, butikker og kiosker, er slik at porno stilles ut på en måte som er veldig lett å oppdage for barn. Det er to påstander som menes å være dokumentert. Er det en type vurdering som statsråden er enig i?

Statsråd Knut Storberget [12:27:28]: Jeg er ikke i en slik posisjon at jeg kan avgjøre om all forskning er riktig. Men vi som politikere, enten vi sitter i regjering eller i storting, tvinges til, i hvert fall på et visst tidspunkt, til å ta standpunkt til om vi skal innføre straffemessige lov-hjemler. Og da må jeg si at vi har forholdsvis omfattende og grundig forskning som klart peker på at i hvert fall deler av pornografisk industri åpenbart har skadefølge, både for dem som deltar i industrien, og for brukerne. Det mener jeg er hevet over enhver tvil.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan situasjonen er på bensinstasjoner, kiosker og desslike, har jeg for så vidt for min del ikke noe annet erfaringsmateriale enn mine egne bevegelser på bensinstasjoner – og det synes jeg er forholdsvis uinteressant i denne debatten. Men det vi må

vi ta med oss når vi skal vurdere spørsmålet om utstillingsforbud, er nettopp spørsmålet om hvor langt hjemmelen skal strekke seg. Jeg vil understreke at når det gjelder nettopp denne type lovregler, er det kanskje grunnlag for å bruke et føre var-prinsipp.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [12:29:06]: Kristeleg Folkeparti er tilfreds med at komiteen tek barneperspektivet på alvor. Innstillinga slår fast at barn verken skal avbildast pornografisk eller eksponerast for pornografi. Eg etterlyser likevel kva fleirtalet reknar som pornografi, og kva som ikkje skal reknast som pornografi. I Dagsavisen i går etterlyste Tom Thoresen i Medietilsynet ei klarare lov som definerer kva som er lovleg pornofilm. Etter kjenninga i Klagenemnda for film og videogram tek liberaliseringa av eksplisitte seksuelle skildringar eitt skritt vidare.

Kristeleg Folkeparti er oppteke av at kvinnekroppen ikkje skal sjåast på som eit salsobjekt. Den aukande sexfikseringa i samfunnet bidreg til å legitimere eit slikt syn. Dette er eit tilbakeskritt for likestillinga, sidan pornografiske skildringar kan bidra til eit nedsetjande kvinnesyn.

Likestilling handlar om menneskeverd. Når ein kynisk pornoindustri og kriminelle bakmenn innanfor prostitusjon og trafficking gjer kvinner til salsvare, krenkjer dei kvinners menneskeverd.

Auka tilgang til pornografi vil bidra til å undergrave likestillinga. Dette bør vi ta tak i som politikarar, og dette vil eg oppfordre også det nye likestillings- og diskrimineringsombodet til å ta tak i, som pådrivar for likestilling.

Straffelovas pornografiføresegn reflekterer ikkje at pornografi ofte framstiller kvinna på ein nedverdige og krenkjande måte, og reduserer ho til eit seksualobjekt. Eg er skuffa over at justiskomiteen, der Kristeleg Folkeparti ikkje er representert, lèt vere å kommentere forslaget om at kjønnskrenkjande skildringar skal omfattast av forbodet i straffelova § 204.

Den politiske filosofen Montesquieu definerer fridom som retten til å gjere alt lova tillèt. Ytringsfridom er likevel ein fridom under ansvar. Ansvaret ligg hos kvar enkelt av oss for kva for ytringar vi slepp inn, og kva for ytringar vi slepp ut. Ankerfestet finn vi i den enkeltes samvit. Det er likevel viktig at staten regulerer dei ytringane som krenkjer enkeltmenneske eller -grupper.

Usensurert vald og sex kan gjere uoppretteleg skade hos born og ungdom. Her må samfunnet fungere som eit filter for å beskytte svake grupper, ved å skjerpe lovgivinga mot pornografi og sørge for at pornoindustrien ikkje får fotfeste i Noreg.

Olav Gunnar Ballo (SV) [12:32:07]: Jeg synes dette har vært en god debatt, og det har vært et eksempel på en sak der man på tvers av partipolitiske skillelinjer, også mellom opposisjonen og regjeringspartiene, kan ta et emne alvorlig. Det er helt åpenbart at ulike partier kan ha

ulike innfallsvinkler til disse spørsmålene. Jeg synes, som jeg sa i mitt første innlegg, at det er prisverdig at man har fått forslaget opp til behandling. Jeg synes også at statsråden har gitt gode svar på at man vil ta alvorlig de problemstillingene som dette reiser.

Jeg synes for så vidt ikke at forslagsstillerne har noen spesielt god grunn til å være skuffet over måten saken er blitt behandlet på. Når man her ikke mer eksplisitt kan si at man skal forby kjønnskrenkende skildringer eller problematisere det noe videre enn det justiskomiteen har gjort, er det nettopp fordi det er vanskelig å definere slike begreper. Det som oppleves krenkende for noen, oppleves veldig annerledes for andre. Det er i respekt for at det er vanskelig, at man sier at det er en oppgave for departementet i forbindelse med gjennomgangen av straffelovens spesielle del.

Så vil jeg si at deler av det som forslaget berører, er noe av det alvorligste vi ser av overgrepssproblematikk, ikke minst overgrep overfor barn. Det er jeg glad for at alle partiene så klart gir uttrykk for at man både tar avstand fra og trenger klare virkemidler i forhold til. Jeg er enig med forslagsstillerne i at det trenger man også i forhold til kvinner. Man trenger tiltak som gjør at man ikke har en industri, heller ikke i Norge, der kvinner utsettes for overgrep. Utfordringen er en annen enn når det gjelder barn, fordi det er vanskelig å definere hva som er overgrep, og hva som er frivillig samkvem mellom to personer. Det er en utfordring som også Justisdepartementet må ta alvorlig. Det betyr ikke at komiteen som komite har avvist problemstillingen, det betyr bare at det er vanskelig å definere når det er overgrep. Er en framstilling i Cupido med bilder av to mennesker som har seksuelt samkvem, bilder av overgrepssproblematikk? Jeg tror jo ikke det, men det er klart at det finnes andre blad der det kanskje kan reises tvil om det. Det ville ført ut i et uføre dersom justiskomiteen skulle gått langt på den veien og forsøkt å foreta de grensedragningene. Det er helt åpenbart en oppgave for departementet.

Jeg merket meg at André Oktay Dahl, til dels i en litt harselerende tone, mente at merknadene inneholder lite substans. Det er jeg uenig i. Jeg mener at denne debatten har synliggjort at departementet her har fått en del føringer som man tar alvorlig, og som vil ha konsekvenser i forhold til behandlingen av straffelovens spesielle del.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:35:08]: Jeg registrerer at representanten fra Senterpartiet har forlatt åstedet etter å ha framsatt en viss kritikk. Det hadde kanskje vært greit å minne ham om at han burde lese hele innstillingen. Da ville han sett Fremskrittspartiets syn når det gjelder barn og barns behov for skjerming i forhold til pornografi. Det er selvfølgelig slik at det er et av de punktene vi har stått på, og som vi kommer til å stå på, i denne komiteen, og som vi har vært med på å skjerpe lovgivningen rundt i forrige periode – så det er ganske uomtvistelig.

Personlig anser jeg at det er to bærende elementer i en debatt som denne. Det ene er muligheten for og adgangen til å beskytte mennesker mot overgrep. Det er vi alle enige om. Det er vi 110 pst. enige om. Der står selvfølgelig barn

i en særstilling ved at deres behov må ivaretas av andre. Det er vel også slik at barn, selv om de i stor grad utsettes for overgrep fra jevnaldrende, også i altfor stor grad blir utsatt for overgrep fra voksne. Derfor er det viktig å ha et tydelig og godt lovverk som sikrer barn mot overgrep. Det er jeg sikker på at alle på Stortinget er 100 pst. enige om, og der kommer man til å fortsette å se til at lovgivningen er optimal. Det er en problemstilling vi kommer til å ha fortsatt stor oppmerksomhet på.

Så må jeg si jeg er litt overrasket over representanten Tørresdal fra Kristelig Folkeparti, som i sin framstilling omtalte all pornografi – jeg opplevde i alle fall innlegget hennes slik – som kvinneundertrykkende. Det er vel også slik at en del pornografi framstiller seksuell omgang mellom menn, og det kan vel umulig sies å være kvinneundertrykkende.

Det er vel også et faktum at grunnen til at vi har denne debatten, er at alle tre domstolsleddene våre faktisk har gått igjennom og definert sin oppfatning av begrepet «støtende». På bakgrunn av det er det noen som har satt fram et privat forlag, som diskuteres i dag. Det betyr med andre ord at lovgiver legger fram sine tanker rundt en lov, jf. straffeloven § 204, som vi diskuterer i dag, og sine betraktninger rundt forarbeidene og de merknadene komiteen hadde til den. Så tar en domstol stilling til om det som man har diskutert i denne «Aktuell Rapport»-saken, er et lovbrudd i henhold til den lovgivningen som foreligger. Det er konkludert med at så ikke er tilfellet. Det betyr med andre ord at Stortinget legger fram sine lover og sine betraktninger rundt dem, og så er det en domstol som går opp grensegangen i etterkant for hvordan den skal forstås og hvordan den skal brukes. Det som da skjer, er at Stortinget får en ny mulighet til å være enig eller uenig i domstolens vurdering. Hvis man er uenig, kan man på nytt forandre loven – hvis ikke, registrerer man at det er sånn det er.

Avslutningsvis vil jeg si at dette er en sak som vel så mye handler om det vi ikke liker. Det er vel også sånn at det som den ene liker, trenger ikke den andre å like. Det blir altså en vanskelig debatt, for det fins ingen fellesnorm for hva som er riktig eller galt for den enkelte av oss. Det vil nok variere i veldig stor grad. Personlig er jeg iallfall tilhenger av ikke automatisk å forby ting jeg ikke liker spesielt godt. I så fall burde jeg ha fremmet enda flere Dokument nr. 8-forslag.

André Oktay Dahl (H) [12:38:30]: I forbindelse med at representanten Ballo oppfattet meg som harselerende, vil jeg si at det var ikke meningen. Det var heller ikke meningen å antyde at det var lite substans i merknadene. Det er mye substans i merknadene. Grunnen til at komiteen er enstemmig, er at vi ikke har sluttet oss til Kristelig Folkepartis vurderinger av pornografi som sådan, og alle de problemstillingene som ligger til grunn for forslaget som er fremlagt. Derfor fant jeg grunn til å rette på en del ting som har versert i media, som at Fremskrittspartiet og Høyre har vært med på dette, uten at vi har gått ut i media og sagt at vi er imot det. Vi er altså ikke inne på de vurderingene som Kristelig Folkeparti legger til grunn for sitt

forslag. Derfor har jeg benyttet anledningen til å rose også representanten Ballo for hans håndtering av saken.

Ellers er det noen paradokser som gjør seg gjeldende, og jeg er som sagt glad for statsrådets holdning. Representanten Ellingsen var inne på dette med kjønnsfokusering. Det er faktisk sånn at en tredjedel av omsatt pornografi er om homofili. Da kan man like det eller ikke, uansett hvilket parti man tilhører, men det er situasjonen, og da er det litt vanskelig for meg å se at det er veldig diskriminerende mot kvinner.

Ellers er det også en annen grunn til at vi gikk inn på dette med produksjon og omsetning. Det er jo en grunn til at man må vurdere det nærmere, for et slikt absolutt forbud ville kunne ramme enkeltpersoner – privatpersoner – som faktisk filmer seg selv og selger det til naboer og bekjente og kanskje til enda flere. Hvis man skal legge til grunn et stramt forbud mot det, vil man ramme privatpersoner som bedriver normal seksuell praksis og selger det til noen få. Men det vil altså være en form for omsetning. Følger man forslaget som det foreligger, vil de være å regne som halliker, og kjøperne som horekunder. Det er jo en type eksempel på lovvurdering som departementet er nødt til å foreta, og derfor er jeg glad for statsrådets holdning, og at representanten Ballo har hatt den holdningen han har hatt hele veien.

Så kunne jeg tenke meg i en annen sammenheng å utfordre Kristelig Folkeparti på hvordan man bekjemper overgrep i en del kristelige miljøer. Der har det vært veldig stor taushet om dette. Jeg hadde senest en episode i mitt eget nærmiljø, hvor det ble ansatt en person som prostens visste var dømt for overgrep, men gjorde ikke noe med det. Og dette er bare ett enkelt eksempel på hvordan overgrep florerer i en del kristne miljøer, fordi man ikke tar tak i det. Det synes jeg faktisk er en vel så viktig problemstilling som å bekymre seg over at voksne, oppgående mennesker får tilgang på normal, alminnelig seksuell aktivitet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 1685)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket (rådsforordning (EF) nr. 871/2004 og rådsbeslutning 2005/211/JIS om innføring av visse nye funksjoner i Schengen informasjonssystem, herunder i kampen mot terrorisme) (Innst. S. nr. 104 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 31 (2005-2006))

Hilde Magnusson Lydvo (A) [12:41:35] (ordfører for saken): EUs råd vedtok 29. april 2004 forordning (EF) nr. 871/2004 og 24. februar 2005 beslutning 2005/211/JIS – justis- og innenriksaker om innføring av visse nye funksjoner i Schengen informasjonssystem.

Schengen informasjonssystem – SIS – er et databasert register til bruk i alle land som deltar i Schengensamarbeidet. Norge tar del i samarbeidet i SIS som følge av

Schengen-avtalen. På nærmere bestemte vilkår kan medlemslandene utveksle visse typer informasjon via registret. Opplysninger om personer kan bare registreres i SIS for bestemte formål som er nøye regulert i Schengenkonvensjonen. Funksjonaliteten i datasystemet sikrer Schengen-landenes myndigheter mulighet for automatisert søking i innberettede opplysninger om personer og gjenstander, bl.a. ved utøvelse av ytre grensekontroll, for politiets etterforskning i straffesaker og for å sikre offentlig orden og sikkerhet.

Gjennomføring av endringene i SIS vil kreve endringer i lov om Schengen informasjonssystem. I samsvar med Grunnloven § 26 annet ledd og avtalen om tilknytning til Schengen-regelverket er det derfor ved underretning til EU om norsk godtakelse av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket tatt forbehold om Stortingets samtykke.

Komiteen mener en styrking av samarbeidet mellom politimyndigheter og påtalemyndigheter i medlemslandene inngår som et vesentlig element i EUs handlingsplan mot terrorisme. Komiteen er enig i at som et ledd i dette arbeidet bør reglene om anvendelse av SIS forbedres, slik at systemet blir et mer effektivt redskap i kampen mot kriminalitet og avverging av terrorhandlinger.

Komiteen viste til at en utvidelse av registreringsadgangen er å øke effektiviteten i det internasjonale politisamarbeidet, for derved å oppklare flere straffesaker med internasjonale forgreninger.

Videre viser komiteen til at forslaget også innebærer at Norge fortsatt vil være en fullverdig partner i dette samarbeidet, og baserer samarbeidet med de øvrige Schengenland på felles regler om grensekontroll og politisamarbeid. Komiteen er positiv til departementets framlagte forslag og har for øvrig ingen merknader til spørsmålet om samtykke til godkjenning av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, se side 1686)

S a k n r . 1 1

Interpellasjon fra representanten Ingrid Heggø til justisministeren:

«Oppklaringsprosenten i Norge er svært låg i nokre saker. Politiet sine STRASAK-tal viser at over 80 pst. av den rapporterte vinningskriminaliteten ikkje vert oppklåra. Mange peikar på fleire og betre verktoy til bruk i politiet sitt arbeid. Auka adgang til å bruka DNA-prøvar som eitt av fleire verkemiddel kan bidra til auka oppklåring. Eit vesentleg punkt her er at finansieringa av DNA-prøvar vert sentral, slik at denne metoden kan nyttast når det er hensiktsmessig, uavhengig av økonomi. Dersom registeret vert utvida slik at også enkelte former for vinningskriminalitet vert omfatta, kan auka bruk av DNA gje auka oppklaringsprosent i alvorlege straffesaker og bidra til å oppdage og oppklare meir vinningskriminalitet.

Kva vil statsråden gjera for å auka oppklaringsprosenten, kva kriminalitetstypar bør bruken av DNA utvidast til, og kva rammer skal setjast for registrering i DNA-registeret?»

Ingrid Heggø (A) [12:45:33]: Arbeidarpartiet har ein visjon om eit tryggare samfunn der alle kan leva i tryggleik. Dette ønskjer vi å verkeleggjere gjennom å førebyggja betre, oppklara meir, reagere raskare og rehabilitera betre.

Vi kan ikkje sitja stille og sjå på at nesten 90 pst. av alle vinningsbrotsverk i Oslo vert ståande uopplara, eller at brorparten av dei som vert utsette for valdtekt og vald i heimen, opplever at samfunnet ikkje reagerer.

Eg veit at Regjeringa alt er godt i gang med å ta tak i desse utfordringane. Det eg ønskjer å fokusera på her i dag, er bruk av DNA-analysar i strafferettspleia. Eg meiner det er viktig å gje politiet moglegheit til auka bruk av DNA-analysar som bevis når det er føremålstenleg. Dette må følgjast opp med ein vidare debatt om politimetodar, kompetanseutvikling og utstyr, der sentrale rettstryggleiksprinsipp og personvernomsyn vert tekne vare på.

DNA-materiale er ein effektiv etterforskningsreiskap. Ved bruk av DNA-registrering oppnår ein raskare identifisering av gjerningspersonen, tidlegare oppklaring og fleire domfellingar. Samtidig er det klart at DNA-bevis kan vera ein viktig rettstryggleiksgaranti, då ein kan eliminera mistenkte og hindra uriktige domfellingar. Eit eksempel: I Storbritannia var den generelle oppklaringsprosenten ved innbrot 14. Ved innbrot med DNA-spor vart oppklaringsprosenten 45.

I dag er det høve til DNA-registrering av personar som er dømde for alvorlege brotsverk, som drap, valdtekt, grov vald og grove ran.

Arbeidarpartiet har tidlegare teke til orde for ei utviding, slik at også andre straffbare handlingar enn desse gir høve til registrering. Dette vil gje ein auka oppklaringsprosent, ikkje berre av alvorlege brotsverk som drap og valdtekt, men også brotsverk som innbrot og bilbruktjuveri.

Eg vil poengtera tre ting:

1. Auka oppdagingsrisiko vil kunna redusera kriminalitet individualpreventivt ved at risikoen og kostnaden ved å vera kriminell aukar. Det bør òg verta vanskelegare å vera aktiv kriminell.
2. Auka oppklaringsprosent vil også medføra at vanlege folk føler seg meir trygge på at ingen stel båten eller sølvtøyet deira.
3. Fleire vil føla at det nyttar å politimelda, og at det vert eit meir eksakt samsvar mellom reell kriminalitet og meldingsstatistikken.

Det er verdt å merka seg at i NOU 2005:19, Lov om DNA-register til bruk i strafferettspleien, er det semje om ei vesentleg utviding av bruken av DNA i forhold til i dag. Det det er usemje om, er kva handling som skal føra til registrering. Fleirtalet går inn for at alle dommar som fører til fengselsstraff, skal kunna DNA-registrerast. Mindretallet set grensa ved seks månaders fengselsstraff.

Det er føreslege at det berre bør vera domfelte personar som skal registrerast. Politiet vil ikkje få høve til å behalda prøver av mistenkte eller sikta, då slike prøver skal destruerast. Dette er på linje med utviklinga i andre land. Det er viktig med ein grundig debatt om retten til å oppbevare prøver og om kor lenge desse skal lagrast.

Utgreiinga konkluderer også på eit anna viktig punkt: Personvernet er ikkje til hinder for å gjennomføra auka høve til registrering. Eg har òg merka meg at spørsmålet om ein skal kunna forska på dette registeret har kome opp. Eg er heilt samd med utvalet i at dette ikkje har noko med debatten om bioteknologi og biobankar å gjera, og at det såleis er uaktuelt å tillata forskning på dette registeret.

Så kjem sjølvstilt spørsmålet opp om kva ein skal gjera med sjølve den fysiske prøva etterpå. Ei viktig utfordring her er spørsmålet om ei prøve skal oppbevarast for framtida, i tilfelle det vert behov for å analysera ho på ein annan måte seinare. Eit argument for dette er at den teknologiske utviklinga går så fort at det kan verta aktuelt å undersøka materialet på andre måtar i framtida, då analysemetodane stadig vert utvikla. Eit motargument er spørsmålet om misbruk. Dersom ein opnar for ny analyse av prøvene i framtida, kan ingen gje absolutte garantiar mot misbruk. Eg ser fram til kva som kjem av innspel når utgreiinga no er ute på høyring.

Noko av det viktigaste med å gje auka moglegheit til bruk av DNA-analysar, er å få opp oppklaringsprosenten. Det andre momentet som er særst viktig, er at dette registeret vert sentralt finansiert. Det kan ikkje vera slik at dårleg økonomi, f.eks. på slutten av eit år, gjer at politiet avstår frå å senda inn prøver. Det har òg vist seg at det er eit lite fagmiljø i Noreg, og ei utviding av dette registeret må sjølvstilt følgjast opp med fleire som jobbar med dette, slik at ein dermed får eit utvida miljø og sikring av kvaliteten.

Med unntak av einegga tvillingar er alle menneske sitt DNA unikt. Eg vil peika på at auka bruk av DNA-prøver er eit av fleire verkemiddel som kan bidra til auka oppklaring. Likevel er det viktig også her å tenkja heilskap. Vi veit f.eks. at brorparten av brotsverka vert utførte i alkohol- eller narkotikarus, så ein restriktiv ruspolitikk må alltid liggja i botnen.

Eg ønskjer med denne interpellasjonen å utfordra statsråden på kva som kan gjerast for å oppdaga og oppklara meir kriminalitet. Eg vil utfordra statsråden på to viktige prinsipielle spørsmål: Kva slags kriminalitetstypar bør bruken av DNA utvidast til? Kva slags rammer skal setjast for registrering i DNA-registeret?

Statsråd Knut Storberget [12:52:05]: Interpellanten setter søkelys på en av to store utfordringene vi står overfor i bekjempelsen av kriminalitet i Norge. Vi har på en måte kø i begge ender når det gjelder kriminalitetsbekjempelse. Debatten om soningskø og reaksjonskø har vært oppe i Stortinget tidligere, og den skal jeg la ligge i denne omgang. Men det man ofte glemmer når man skal diskutere kriminalitetsbekjempelse i hele sin bredde, er all den uoppdagede kriminaliteten vi alle står overfor, som aldri kommer til politiets kjennskap, og som aldri får

noen reaksjon. For de groveste forbrytelsene, som interpellanten også var inne på – jeg kan nevne f.eks. voldtekt – er det et paradoks at vi i stor grad har debattert straffenivå for de få som faktisk tas, mens noenognitti prosent av de jentene som voldtas, aldri opplever at det kommer noen straffereaksjon. Det er en situasjon Regjeringa ikke akter å leve med. Vi ønsker faktisk å oppdage mer kriminalitet. Skal vi forebygge og bekjempe kriminalitet i samfunnet, er vi helt avhengige av at vi klarer å oppdage mer av kriminaliteten. Dagens kriminalitetsbilde inneholder et bredt spekter av ulike kriminelle handlinger, som alle må gis den nødvendige prioritet av aktørene i hele strafferettskjuden.

Vinningskriminaliteten omtales ofte som en del av hverdagskriminaliteten. Slik kriminalitet skaper ofte usedvanlig mye utrygghet og påvirker folks livskvalitet. Det er i så måte god grunn til å ta farvel med og gravlegge begrepet hverdagskriminalitet. Selv om slik kriminalitet ikke rammer folk flest særlig ofte, er frykten for å bli utsatt for kriminalitet negativ i seg sjøl. Vi vet også at deler av den tradisjonelle vinningskriminaliteten – som da ikke bør kalles hverdagskriminalitet – inngår som en del av den organiserte, grenseoverskridende kriminaliteten og på mange måter blir de store fiskenes løpegutter. Det er derfor viktig at politiet ikke taper av syne betydningen av at også mindre og tilsynelatende hverdagslige lovbrudd blir oppdaget, etterforsket og oppklart. Publikums tillit til politiet og den alminnelige trygghetsfølelsen i samfunnet beror ikke minst på hvordan slik kriminalitet kan håndteres.

Jeg vil også bemerke at når det gjelder beskrivelsen av kriminalitetsbildet, er det et svært lite antall mennesker som begår store deler av kriminaliteten, både i små og store tettsteder i Norge. Det betyr også at hvis vi får mer treff, at mer oppdages innenfor vinningskriminalitet, som utgjør det store gross av forbrytelser, er det sjanse for at vi også oppklarer de mer alvorlige forbrytelsene. For folk begår ikke bare én type kriminelle handlinger, man har gjerne et slags kombiregister å svare for. Så det er mye å tjene, ikke bare i forhold til folks tillit til hele strafferettskjeden, men vi vil også forebygge kriminalitet og få ned kriminalitet, både alvorlig kriminalitet og mindre alvorlig kriminalitet, ved å øke sannsynligheten for oppdagelse og oppklaringsprosenten når det gjelder det som vi i dagliglivet beskriver som mer hverdagslig vinningskriminalitet. Derfor må vinningskriminalitet bekjempes gjennom tiltak som forbedrer og forenkler politiets og påtalemyndighetens muligheter til å oppdage og oppklare lovbrudd, og som samtidig sørger for at de skyldige ikke sitter tilbake med ulovlig oppnådd vinning. Kriminalitet skal ikke lønne seg.

Dette reiser først og fremst to problemstillinger.

For det første må man mye mer aktivt ta i bruk mulighetene for inndragning av den vinningen som oppnås ved straffbare handlinger, og bruke de hjemlene som nå foreligger i straffelovgivningen. Regjeringa vil også vurdere eventuell utvidelse av dette hvis det ikke viser seg at vi får bedre inndragningsresultater enn det vi allerede har. Det er det ene.

Det andre som jeg gjerne vil påpeke, særlig i forbindelse med spørsmålet om bruk av DNA, er at det helt åpenbart er viktig at vi kan ta i bruk utvidet bruk av DNA-registeret. Det har Regjeringa gitt uttrykk for, det går fram av Soria Moria-plattformen, og vi gir uttrykk for det stadig. Vi syns at det er viktig. Men det forutsetter også at politiet faktisk blir i stand til å drive etterforskning rundt de sakene hvor det innhentes DNA-profiler. Det vil nærmest være helt mot sin hensikt og svært unyttig å tro at vi løser problemet med lav oppklaringsprosent ved bare å sette i verk økt adgang til DNA-registrering. Dette er også noe av bakgrunnen for at Regjeringen allerede i høst valgte å styrke politibudsjettet ganske betydelig utover det Bondevik-regjeringen etterlot seg – nettopp fordi vi er avhengig av mer politikraft for å ta tak i de faktiske bevisligheter som foreligger i straffesakene. Og innfører man økt bruk av DNA, betyr ikke det at vi trenger mindre politiresurser. Antakelig vil vi trenge mer, nettopp for å sjekke hva som ligger i disse bevisene, fordi dette også er avhengig av såkalt vanlig, gammeldags, tradisjonell etterforskning for å sjekke ut om det er relevans i DNA-beviset sett opp mot et skyldspørsmål. Det er ikke slik at DNA-beviset er et endelig bevis. Det er bare en bekreftelse på at vedkommende eventuelt har vært på et sted kanskje til et gitt tidspunkt. Det kan bidra til å renvaske, men også være et moment og et indisium i forhold til straffskyld. Derfor er denne debatten ikke en debatt bare om å utvide DNA-registeret, men det er også en debatt om den totale politikraften vi har i samfunnet.

I de senere årene har politiet satset målbevisst på å utvikle metoder for å forebygge vinningskriminalitet. Gjennom problemorientert politiarbeid er det iverksatt en rekke prosjekter rettet mot vinningskriminalitet. Dette høster vi nå resultater av, og det er det mange regjeringer som skal ha æren for. Felles for alle disse prosjektene er at man oppnår til dels betydelig reduksjon i hele kriminalitetsbildet når man arbeider systematisk over tid. Det er av stor betydning at politiet i samarbeid med relevante aktører stimulerer publikum til sjøl å bidra med beskyttelse og sikring av sine verdier.

Jeg har lyst til å gi honnør, bl.a. til Oslo politidistrikt og mange andre politidistrikter som nå holder på med gjengangerprosjekter – som har som formål å avdekke mer vinningskriminalitet, mer av denne kriminaliteten som begås hver dag – og som faktisk også evner å reagere på annerledes måte mot dem man faktisk tar. Man får raske varetektsfengslinger og bringer raskt inn til soning, men man evner også å tenke annerledes i forhold til det videre sporet disse må ha for å få rehabilitering. Så alt henger sammen med alt når det gjelder denne type kamp.

Vi skal samtidig arbeide for å øke oppklaringsprosenten. I underkant av 40 pst. av alle anmeldte forbrytelser oppklares av politiet. Oppklaringsprosenten er høyest når det gjelder den alvorlige kriminaliteten. Innenfor kategorien vinningskriminalitet er imidlertid oppklaringsprosenten betydelig lavere. En viktig årsak er at det innenfor denne kategorien er en stor mengde saker hvor det ikke finnes noen opplysninger eller spor å gå etter for å få saken belyst. Typisk innenfor denne kategorien er sykkelty-

verier, tyveri av lommebok på offentlig sted, tyveri av mobiltelefon, innbrudd i bil, skadeverk ol. Dette er også en type saker hvor fornærmede må anmelde lovbruddet for å få forsikringsutbetaling. Dette gir oss incitament til å gå videre i forhold til nettopp debatten rundt DNA-profiler i strafferettspleien.

Så er spørsmålet: Hvordan utvikler vi og tar vi i bruk ny teknologi og nye metoder? Hvordan vi gjør det, vil i framtida få stor betydning for å få oppklart kriminalitet, herunder – og særlig – vinningskriminaliteten, men dette, som jeg sa i sted, henger også sammen med annen kriminalitet. En slik utvikling ser Regjeringa som viktig og nødvendig, for politiet møter stadig nye utfordringer, og det er også viktig og nødvendig ut fra et effektivitets- og et rettssikkerhetsperspektiv.

DNA-profiler er redskap for å få oppklart flere forbrytelser. I dag er det adgang til DNA-registrering av personer dømt for alvorlige forbrytelser, som drap, voldtekt, grov vold og grovt ran. Jeg ønsker en utvidelse av adgangen til å registrere DNA-profiler, slik at også andre straffbare handlinger gir adgang til registrering. Det er for tidlig fra regjeringshold å gi klarhet i spørsmålet om hvor grensen skal trekkes, men det er interessant å se at utvalget som har utredet det, faktisk har klart å samle seg betydelig angående løsning når det gjelder utvidelse av DNA-register. Regjeringa har imidlertid ikke trukket noen konklusjon. Sånn sett imøteser jeg debatten i denne interpellasjonen for å høre hva andre partier og andre aktører måtte mene om det, slik at vi kan få med oss verdifulle innspill når det gjelder hvor grensen faktisk skal trekkes.

Utvidet adgang til bruk av DNA-profiler vil legge til rette for en betydelig effektivisering av etterforskningen. Sjansen for tilståelser øker der en har DNA-treff, samtidig som uskyldige kan utelukkes fra en sak. Slik vil etterforskningens varighet og omfang kunne reduseres, samtidig som politiresurser frigjøres. Men som jeg sa i sted: Vi er avhengige av politiresurser for nettopp å undersøke prøvene. Så dette er ikke noen frijobb i og med at man får utvidet dette registeret. Økt oppklaring vil dessuten etter Regjeringas oppfatning i seg sjøl virke forebyggende.

Samtidig ønsker Regjeringa seg også en sentral finansiering av DNA-analyser og at det nå må utredes, også med sikte på å få en bedre struktur i forhold til organiseringen av prøvetakingen. Vi skal når vi kommer til Stortinget med forslaget om utvidelse av DNA-analyser, komme tilbake til spørsmålet om hvordan vi organiserer dette, deriblant også spørsmålet om lagring og når prøvene kan kastes.

C a r l I. H a g e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Ingrid Heggø (A) [13:02:43]: Eg takkar ministeren for svaret. Eg er særdeles glad for at ministeren ser verdien av å tenkja heilskap og å sjå heile strafferettskjeda under eitt.

Ministeren signaliserte at det vil skje ting raskt i spørsmålet om utvida bruk av DNA-registrering, og det er eg godt nøgd med. Ministeren sette òg fokus på eit viktig

punkt då han påpeika at registrerte DNA-profilar ved mindre alvorleg kriminalitet kan gi treff ved langt alvorlegare lovbrøt – altså ved å oppklara meir vinningskriminalitet kan ein òg få oppklaring av alvorleg organisert og grenseoverskridande kriminalitet.

Eit moment som ministeren òg vektla, er kva som kan skje med folk si rettsoppfatning dersom det vert sådd ein følelse av at det ikkje nyttar å melda lovbrøt. Eg er fornøgd med at ministeren vil avventa høyringsrunden før ein konkluderer om kvar den nedre grensa for registrering bør gå. Så får ein berre håpa på mange og gode innspel i høyringsrunden.

Betra inndragingsrutinar for å hindra at lovbrøt lønner seg, synest eg òg var eit viktig og godt signal å få. Eg er glad for at ministeren ser nytten av større moglegheit til auka bruk av DNA, og eg er samd i at det vil vera eit godt og nyttig verktøy for å få oppklart meir kriminalitet.

Statsråd Knut Storberget [13:03:50]: Jeg vil ta for meg noen forhold som vi nå dveler ved i det arbeidet som pågår i forbindelse med DNA-registrering, og hvor jeg kanskje særlig vil invitere Stortinget til å komme med noen signaler.

Det første er det interpellanten har vært inne på: Hvor skal grensen gå ved en slik tenkt utvidelse av DNA-registret? Der er det jo antydning at å samkjøre reglene med fingeravtryksreglene vi har i dag, slik at man får en lik linje for det å registrere fingeravtrykk som DNA, er en mulig løsning, og vi kjenner til hva NOU-en og også dette utvalget som nå har kommet, foreslår.

Fra Regjeringas side må jeg si at vi er innstilt på en betydelig utviding av registreringen i forhold til dagens praksis, men som sagt er grensen ikke trukket. Dessuten er det slik rent prosessuelt at dette utvalgets arbeid nå er sendt på høring med høringsfrist 1. juni, og det er grunnlag for absolutt å avvente høringsinstansenes uttalelser før Regjeringa tar det endelige standpunktet til denne grensdragningen.

Jeg vil imidlertid påpeke at både flertallets og mindretallets forslag innebærer en betydelig økning i bruken av DNA-profil i strafferettspleien sammenlignet med hva man har adgang til med dagens regelverk. Det betyr også at vi har en betydelig utfordring i forhold til hvordan vi organiserer prøvetakingen, og hvordan vi organiserer analysearbeidet oppimot DNA. Det tangerer interpellantens oppfordring og klare formening i spørsmålet om hvordan dette skal finansieres, og det tangerer også den debatten jeg har sett vært reist i media nå i den siste tid om hvordan vi bl.a. organiserer spørsmålet om kontrollvirksomheten av det arbeidet som gjøres. Og det er klart – det er spennende tanker i forhold til å kunne gjøre dette arbeidet mer rasjonelt når vi nå får et større DNA-prøvevolum. Debatten vil derfor ikke bare dreie seg om hvem som skal betale regningen, men også om å få en mest mulig effektiv og best mulig kvalitetsmessig analysesituasjon på dette viktige feltet. Det er et aspekt Regjeringa vil sette mye inn på, og vi vil bruke mye tid på det nå, før vi kommer til Stortinget i forbindelse med den konkrete lovendringen.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [13:07:41]: Kvinner har krav på et liv i frihet uten å bli utsatt for seksuelle overgrep og uten å måtte frykte for slike overgrep. Voldtekt er en alvorlig krenkelse av kvinners frihet og innebærer brudd på grunnleggende menneskerettigheter. I dag er seksualisert vold mot kvinner et alvorlig samfunnsproblem og et offentlig ansvar utover det ansvar den enkelte gjerningsperson må bære.

En av de største utfordringene vi står overfor når det gjelder oppklaring av saker, er nettopp voldtektssakene. På dette området har det vært en alarmerende negativ utvikling ifølge Statistisk sentralbyrå. Siden 1994 har oppklaringsprosenten for voldtekter sunket med en tredjedel, fra ca. 30 til 20 pst. Av alle voldtekter anmeldt i 1997 finner vi at hele 75 pst. var henlagt, 7 pst. var ikke avgjort, 5 pst. endte med frifinnelse, og kun i underkant av 13 pst. endte med en eller flere straffede gjerningsmenn etter fire-fem år i rettsystemet, noe som er en uakseptabelt lang saksbehandlingstid.

Henleggelse av saker eller manglende domfellelse føles ofte som et nytt overgrep. Da er det kanskje ikke til å undres over at ikke flere anmelder voldtekt. Mørketallene er store, men Krisesentersekretariatet anslår at bare en av tolv kvinner anmelder voldtekten.

I arbeidet med å forebygge og bekjempe seksualisert vold mot kvinner må det settes i verk mange tiltak. Selv om en del allerede er gjort, gjenstår fortsatt mye for å sikre kvinner et liv i frihet fra seksuelle overgrep og for å styrke rettssikkerheten til kvinner som er utsatt for voldtekt og andre seksuelle overgrep. Dette er et samfunnsansvar. Derfor må oppklaringsprosenten økes kraftig, og man må sikre at politiet har de metodene og ressursene som er nødvendig for å få til dette.

Politi og påtalemyndighet har i flere år kunnet benytte DNA-bevis i forbindelse med oppklaring av voldtektssaker. Men det er store variasjoner politidistriktene imellom i hvor stor grad DNA-bevis benyttes i oppklaringen. Årsaken er oftest at politiet ikke har økonomiske ressurser til dette. Derfor har Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet slått fast i Soria Moria-erklæringen

«at politiet skal gis mulighet til økt bruk av DNA som bevis når dette er hensiktsmessig. Vi ønsker sentral finansiering av DNA-analyser, og vil utvide DNA-registeret».

Vi mener at det kan være fornuftig å gi adgang til bruk av DNA-analyser på lik linje med fingeravtrykk, men imøteser resultatet av høringen.

Det er også viktig at andre instanser enn politiet settes i stand til bedre å sikre DNA-spor, og at samarbeidet mellom ulike etater er godt. Det er i de fleste fylker opprettet voldtektsmottak tilknyttet legevaktjenesten. Det er viktig at disse mottakene har kompetanse til å ta imot volds- og voldtekts ofre og til å sikre bevis. Det er behov for en kvalitetsheving av prøvetaking og dokumentasjon ved voldtekt. Også her er det viktig med opplæring i hvordan DNA-spor skal sikres, for å bidra til å styrke etterforskning og øke oppklaringsprosenten.

Jeg vil avslutte innlegget mitt med et spørsmål til statsråden: Hva vil Regjeringen gjøre for at også andre statlige

etater, f.eks. innenfor helsevesenet – og kommunale etater, må jeg tilføye – skal få nødvendig kompetanse og ressurser til å sikre DNA-spor?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:11:36]: Jeg må først gi honnør til interpellanten for å ha tatt opp et særdeles viktig tema, som også tidligere har vært diskutert heftig i denne salen. Det er jo sånn at en god ting kan ikke sies for ofte, og i så måte skal interpellanten ha honnør for å ha satt dette på dagsordenen igjen.

Jeg tror, som andre før har vært inne på, at noe av det verste vi kan utsettes for i et samfunn, er kriminalitet som er begått som vi vet at vi kunne ha oppklart, og som vi kunne ha ansvarliggjort gjerningsmannen for. Når vi har den vissheten, og vi har muligheten til det og tilgang på kunnskapen, men ikke nyttiggjør oss det, må man stille spørsmål ved rettssikkerheten. Man må stille spørsmål ved viljen og evnen til å ta i bruk de verktøyene og mulighetene vi faktisk har. Jeg føler at ved nettopp å fremme denne interpellasjonen er dette en del av det man ønsker å ta tak i.

Det må jo være sånn at hvis det skal være tillit, må folk føle at man blir tatt på alvor, f.eks. i forbindelse med voldtekt, som representanten Bjørnflaten var inne på. Jeg forutsetter at representanten er opptatt av at folk skal dømmes for det man har gjort, og ikke bare av å få en økning i antall domfellelser. Det er nettopp bevismuligheten som skal legge grunnlaget for det.

Det er vel også sånn at mange av de tyveriene som begås, det være seg hytteinnbrudd, i bil eller i andre sammenhenger, kanskje ikke dreier seg om de store beløpene, men det er et stort volum. Det frustrerer, og det erger, og ikke minst trækker det på den private sfæren til folk. Der tror jeg at vi til de grader har en jobb å gjøre. Den såkalte hverdagskriminalitet, vinningskriminalitet, har altså et volum. Når vi snakker med riksadvokaten og med politiet, hører vi at det store volumet er vinningskriminalitet.

Hvis dette verktøyet, DNA, kan være med og hjelpe oss med å oppklare flere saker og få tatt gjerningsmannen og dømt ham og gi folk en straff som gjør at de blir tatt ut av sirkulasjon for en tid, vil vi avhjelpe disse problemene. Og mulighetene fins da visselig. Det det handler om, er politisk evne, politisk mulighet og politisk ønske om å gjøre noe med dette. Det beste man vil kunne oppnå med det, er at man får større tillit til storting, til regjering og til dem som utøver tjenester overfor publikum. Det som er problemet i dag, og som publikum er hoderystende til, er at man sitter og diskuterer kroner og øre her, mens de er ofrene for kriminaliteten. Det er ingen sammenheng, det er ingen logikk i at det er sånn.

I så måte er det nå flott at vi har en flertallsregjering. Vi har en justisminister som holdt en utrolig høy profil som opposisjonspolitiker i forrige periode. Nå har han alle muligheter. Han har samtidig også et særdeles klart og tydelig ansvar ikke minst i denne salen, og det hilser noen av oss hjertelig, hjertelig velkommen.

Det statsråden også bør være seg veldig bevisst, er at ved å gå så høyt ut som han gjorde i forrige periode, har han lagt listen høyt for sin egen del, og jeg er sikker på at

(Ellingsen)

Stortinget totalt sett, men også media, vil interessere seg for hans evne til levering når han først har tiltrådt og overtatt jobben som statsråd.

Statsråden skrøt i sitt innlegg i stad av politifolk. Vi har fantastisk mange flinke folk, og godt er det. Men det blir jo litt paradoksalt når han skryter av dem samtidig som vi vet at Oslo-politiet, som statsråden refererte til, har fått et kutt i inneværende års budsjett. De har reelt fått et kutt. Selv om Regjeringen løftet noe tilbake og kompenserte litt av kuttet til Bondevik II, er det helt klart et kutt for Oslo-politiet i år, og det er et stort kutt hvis man ser det i sammenheng med budsjettforliket for 2005, som Fremskrittspartiet var med på, og som gav Oslo et løft på 125 mill. kr. Så utfordringene ligger klare her. Vi er jo ikke i tvil om hvem som har mulighet til å gjøre noe med det. Det er den sittende flertallsregjeringen.

Så har flere vært inne på at vi skal ha en sentral finansiering. Ja, det hilser vi hjertelig velkommen og kommer selvfølgelig til å støtte opp om, under én forutsetning, og det er selvfølgelig at det ikke skal føre til tilsvarende kutt ute. Jeg ønsker personlig at de frigjorte midlene ute selvfølgelig skal gå til å styrke tjenesten der ute, ikke til å saldere det man eventuelt skal betale sentralt. Da flytter vi jo bare problemet fra ett sted til et annet, og vi viser at vi ikke ønsker å løfte totalt, men vi mikser med tall. Det synes jeg er en dårlig måte å «gi tilbakebetaling på» til dem som er ute og gjør en jobb for oss.

Så spør statsråden om grensegangen ved å bruke DNA som bevisførsel. Så langt har i hvert fall mitt og Fremskrittspartiets ståsted vært at vi bør sidestille det med fingeravtrykk. Men jeg skal selvfølgelig avvente til man har hatt saken på høring, og så skal vi konkludere i etterkant. Det som imidlertid må være helt klart, er at flere må komme inn under det regimet hvor vi kan bruke DNA i bevisførsel.

Helt avslutningsvis: Jeg tror, som statsråden også var inne på, at tillit er en nøkkel i forhold til å kunne bruke DNA. Vi har i dag Rettsmedisinsk institutt, og vi har den rettsmedisinske kommisjonen som har tilsyn med dem. Per i dag har vi noen utfordringer der, og det bør statsråden i stor grad ta på alvor.

Elisabeth Aspaker (H) [13:17:00]: Jeg vil også rose interpellanten, som tok opp og gav oss anledning til å diskutere dette aktuelle temaet.

Kriminalitetsutviklingen og ønsket om å kunne oppklare flere saker gjør at vi stadig leter etter nye metoder og bedre verktøy for å lette politiets arbeid. Vi ønsker oss en mer effektiv kriminalitetsbekjempelse, og vi ønsker å styrke folks tillit til politi og rettsvesen. Nå erfarer vi og ser at bruken av DNA, og jeg understreker sammen med annet bevismateriale, påvirker oppklaringsprosenten positivt. Da er det også positivt at Regjeringen har varslet at den vil komme til Stortinget med en sak hvor man vil foreslå å utvide bruken av DNA til å gjelde flere typer saker. Men, som statsråden selv var inne på, da er det også viktig at vi får på plass en tilfredsstillende finansiering, enten den blir sentral eller lokal. Vi må i alle fall få en fi-

ansiering som gjør at metoden blir reell og kan brukes av politiet i den utstrekning som lovgiver vil legge til rette for.

Høyre har vært svært tydelig på at vi vil utvide adgangen til å oppta og registrere DNA-bevis, men vi er like tydelige på at vi vil ivareta hensynet til rettssikkerhet og personvern. I dag har politiet lov til å DNA-registrere alle som begår alvorlige forbrytelser – drap, voldtekt, grov vold m.m. – og nå foreligger altså DNA-utvalgets innstilling og anvisninger om at det er mulig å tenke seg at vi bør gå videre til å inkludere andre typer kriminalitet. Høyre er i utgangspunktet positivt til å utvide DNA-registre. En utvidet bruk av DNA er et skritt på veien for å oppklare flere saker, og en utvidelse av registre bør ha fokus på å treffe konkrete enkeltgrupper som står for en stor del av kriminaliteten, slik at disse miljøene kan stanses mer effektivt enn vi greier det i dag.

Utvidet DNA-registrering må samtidig vektlegge personvern hensyn. En måte å ivareta personvern hensynet på kan være en regel om at registrering for mindre alvorlige forbrytelser slettes etter en viss tid dersom det ikke er begått ny kriminalitet i mellomtiden. Andre ordninger for å ivareta personvernet må også vurderes. Samtidig må vi være bevisst på at bruken av DNA også har sine begrensninger og ikke kan erstatte andre, tradisjonelle etterforskningsmetoder. Dette var også statsråden inne på i sitt innlegg. De må benyttes sammen med andre bevis, slik at vi ivaretar rettssikkerheten og tar høyde for feilkilder, som f.eks. planting av DNA.

Alt tyder på at det er bred enighet om at vi skal utvide adgangen til DNA-registrering. Men da må vi også sørge for at dette blir et effektivt arbeidsverktøy for politiet. Det har den siste tiden kommet fram i media at vi i dag har et system for DNA-analyse som virker veldig sårbart. Fra Høyres side vil vi understreke betydningen av at vi har et system som ikke bare bygger på ett analysemiljø. Når det er slik at alt rakner hvis det er interne problemer i dette ene miljøet, må vi vurdere om ikke også andre aktører enn Rettsmedisinsk institutt kan gjøre analysejobben. Gjennom sertifiseringsordninger bør vi kunne slippe til andre aktører, også private, til å analysere prøvene, slik at politiets etterforskning ikke forsinkes eller stopper helt opp som følge av kapasitetsproblemer. Flere analysemiljøer vil også kunne ha en kostnadsdempende effekt i forhold til dagens situasjon, hvor vi har et statlig monopol som dikterer prisen.

Fra Høyres side vil vi også utfordre justisministeren til å komme tilbake med forslag til en finansiering tilpasset en utvidet adgang til bruk av DNA som bevismateriale. Jeg mener det vil være avgjørende for at politiet skal få en reell mulighet til utvidet bruk av DNA som metode.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:20:57]: Det er et viktig tema som interpellanten tar opp. Det ser ut til å være full samstemmighet blant alle partier om at man skal utvide bruken av DNA til å gjelde flere tilfeller enn i dag, og at DNA som instrument for å oppklare forbrytelser er et nyttig virkemiddel. Dermed trenger man jo heller ikke å bruke mye tid på å diskutere hvorvidt det skal tas mer i bruk.

Det som da blir spørsmålet, er yttergrensene for når det skal tas i bruk.

Jeg registrerer at NOU 2005:19 er samstemmig i forhold til at man skal ha en betydelig utvidet bruk av DNA, men at det også reises en del advarsler i forhold til premisene mot bruk av DNA. Jeg merker meg at det er en mindretallsinnstilling, som bl.a. direktøren i Datatilsynet står bak, som problematiserer en del tilfeller ved bruk av DNA. Et eksempel som er nevnt, er: Skal f.eks. en avisredaktør som har skrevet noe som virker støtende, i neste omgang risikere at det skal tas DNA av vedkommende, og så skal det inn i et register? Skal trafikkforseelser føre til det? Når det gjelder en del slike eksempler, tror jeg mange vil si at det skal det jo åpenbart ikke. Man ville reagere selv hvis man havnet i en slik situasjon, for man ville susse: Hvorfor skal man da stå i et register med biologisk materiale? Men nettopp for å klargjøre de premissene trengs det her grenseoppganger.

Vi hadde tidligere i dag en debatt om Datatilsynets årsmelding der man fra alle partier var opptatt av verdien av personvern hensyn, og det er klart at den debatten nødvendigvis må stå sentralt når man skal diskutere grenseoppgangene. Det kan ikke være slik at man oppretter DNA-registeret fordi det er kjekt å ha et register, og så skal man i neste omgang begynne å bruke de opplysningene som det gis mulighet til, til formål som det overhodet ikke var tenkt til, og uten at den personen som står i registeret, på forhånd engang har reflektert over bruken.

Jeg ser at mindretallet problematiserer hva man etter hvert vil kunne registrere, eksempelvis biologisk slektskap, arvelige sykdommer og egenskaper, etnisitet, alder, hårfarge og kjønn. Mange vil da si at det skal man selvfølgelig ikke bruke det til, men ingenting av dette er selvfølgelig med mindre man har et lovverk og forskrifter i bunnen som sier at det faktisk *ikke* skal brukes til det. Den mest sentrale diskusjonen man dermed må ha om bruken av DNA, gjelder nettopp grenseoppgangene som handler om personvern hensyn, siden man er enig om det andre, nemlig at man skal ha en utvidet bruk for å kunne oppklare flere forbrytelser.

Elisabeth Aspaker var også inne på et annet aspekt, nemlig at bevis kan plantes, og at det ikke er slik at en forbrytelse er oppklart fordi man identifiserer en mulig gjerningsmann ved å ha funnet DNA på stedet. Det er naturligvis viktig her som ellers at det bare er ett av flere instrumenter som brukes.

En annen side er kostnadsperspektivet. Så langt jeg har brakt i erfaring, koster en analyse i dag rundt 1 000 kr. Som med all annen teknologi vil sannsynligvis prisen over tid gå ned, men det er klart at hvis man ikke bruker det målrettet ved analyser, vil man ha kostnader for politiet som kanskje kunne ha vært brukt mer målrettet på andre områder. Slike forhold må problematiseres for at DNA-registeret skal kunne ha den nytteverdien som det er ment å ha.

SV er positivt til en utvidet bruk av DNA, men vil være opptatt av de ytre grenseoppgangene som jeg her har skissert, ikke minst med hensyn til personvern, når man skal bestemme premissene for bruken.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:25:06]: Til tider har denne debatten tilnærmet vært en mer generell kriminalitetsdebatt, men jeg skal i hvert fall prøve å forholde meg mer til det interpellanten tok opp i sin interpellasjon, selv om vel, som jeg hørte statsråden sa, alt henger sammen med alt, også når det gjelder kriminalitetsbekjempelse.

Målet helliger midlet, er det jo noe som heter, og alle som er her, ønsker – og det er vel et samstemt ønske generelt i det norske samfunn – at vi skal oppklare mest mulig av den kriminalitet som begås, ikke minst for å sørge for at det er tillit til den norske rettsstaten. Så er spørsmålet: Hvilke midler er vi så villige til å ta i bruk for å oppnå et slikt mål? Det er akkurat det denne debatten til syvende og sist kanskje kommer til å handle om.

DNA vil kunne være et effektivt kriminalteknisk hjelpemiddel for å avdekke og oppklare kriminalitet. Jeg kan fra Kristelig Folkepartis side si meg helt enig i at det er behov for en utvidelse av de grensene som i dag foreligger, for når vi kan ta i bruk denne type analyser som et hjelpemiddel for å avdekke kriminalitet.

Så vil jeg også si at i utvalget som har vurdert dette, er det et flertall, og det er et mindretall. Så langt, selv om det pågår en høringsrunde, vil vel jeg si at jeg heller mer mot å gå inn for det mindretallet anbefaler, nemlig at det settes en grense ved at handlinger som etter loven kan medføre frihetsstraff i seks måneder eller mer, bør kunne omfattes av denne type tester.

Så synes jeg også følgende spørsmål er viktig, som også utvalget problematiserer, nemlig: Innenfor hvilke rammer skal denne registreringen skje, og hva skal registeret kunne brukes til? Utvalget er inne på det som vi alle kjenner til: Det er en voldsom vitenskapelig og teknologisk utvikling, og den går raskt. Det tilsier et føre var-prinsipp i tillegg. En løpende kontroll og diskusjon om bruken av biologisk materiale i strafferettspleien er derfor helt nødvendig. Det vil Kristelig Folkeparti legge stor vekt på når vi endelig skal behandle den saken som statsråden har annonsert kommer om ikke så veldig lenge.

Så kommer vi jo ikke fra at selv med dagens mulighet til å bruke DNA-tester, er det utfordringer med å bruke dem – i den grad det er mulig allerede i dag, og da kommer vi til finansiering. Jeg kunne ha lyst til å utfordre statsråden litt nærmere på hvordan han ser for seg den framtidige finansiering av denne type virkemidler. Heller han til en sentral form for finansiering, eller, som representanten Ellingsen for så vidt var inne på, risikerer vi at en utvidet bruk av dette vil gå på bekostning av andre oppgaver som politiet også skal ivareta?

Trine Skei Grande (V) [13:29:09]: Tidligere i dag hadde vi en debatt om personvern. Da snakket jeg om det begrepet som Datatilsynets leder bruker, nemlig de gode hensiktens tyranni. Jeg må si at jeg er glad for at denne debatten kom i dag, men den måten den er taklet på av både statsråden og statsrådets parti, synes jeg er litt skremmende. Jeg savner å ha en justisminister som går inn i de vanskelige grenseoppgangene som dette fører til, slik at det ikke bare blir en ren kriminalpolitisk debatt.

Interpellanten er glad for at statsråden ser helheten, og da lurar jeg på hvilken helhet det er man egentlig ønsker å se. Jeg er betrygget over at Ballo faktisk har noen betraktninger om personvern grensesnittene her, og jeg håper at de også får noen gjennomslag i Regjeringa. Venstre er veldig betenkt hvis man ikke klarer å sette klare grenser for hvordan man er villig til å bruke DNA.

Hvis man går på flertallets innstilling her, er ikke Ballos eksempler kuriøse, for da er det snakk om at 40 000 mennesker hvert år skal inn i et DNA-register. Og da beveger man seg sakte, men sikkert inn i et DNA-register som til slutt skal gjelde absolutt alle, og man vil stadig vekk se folk som ikke skal være der, urettmessig komme i politiets søkelys.

I Venstre mener vi at man skal bruke harpun og ikke snurpenot når man skal bevege seg inn i de justispolitiske virkemidlene. Og nye metoder gir nye muligheter. Vi syns man skal ha klare grenser for hvordan man skal bruke DNA. I Venstre mener vi at det bør være ved minst seks måneders fengsel, det må være domstolens beslutning at vedkommende skal registreres, og det skal være fare for gjentakelse for å komme innunder beslutningen. Da betyr det at vi er åpne for å bruke dette virkemiddelet mer, men det skal bare brukes i de tilfellene hvor det er viktig å gjøre det. Og så mener vi det må settes grenser for hvor lenge man er i registeret, og for hva det skal brukes til.

Det er viktig å sette grenser, for en DNA-profil er noe helt annet enn et fingeravtrykk og kan brukes utrolig mye bredere til å finne informasjon om folk. Vi mener det er klart at en slik regel må sette grenser for at det bare skal brukes til identifisering i forhold til kriminelle handlinger, ikke til opplysninger om hudfarge, sykdommer og hårfarge og til alle andre personopplysninger man kan få ut av en DNA-analyse.

Full rehabilitering er målet for hele straffesystemet vårt. Derfor mener Venstre også at fem år etter at en dom er ferdig sonet, bør vedkommende slettes fra registeret, om det ikke ved dom er sagt at vedkommende bør stå i registeret fordi faren for gjentakelse er så stor. Vi mener også det er viktig at alle som er registrert, vet at de er registrert og ved forespørsel med enkelhet skal få en bekrefteelse på hvorvidt de er registrert, eller hvorvidt de er tatt ut av registeret.

Jeg tror etter å ha hørt innledningen til noen her at når det gjelder de groveste voldsovergrep, og spesielt mot kvinner, er absolutt alle enige. Men hvis man ikke klarer å se forskjell på grove voldsovergrep mot kvinner og det at en 17-åring gjør noe dumt med naboens båt og aldri får muligheten til å begynne på nytt igjen, kommer vi veldig rart ut med justissystemet vårt. Da er vi tilbake til de gode hensiktens tyranni, og da klarer man ikke å skille mellom en ergerlig nabo og en voldtatt kvinne. Og da bør man gå hjem og lese George Orwells 1984.

Ingrid Heggø (A) [13:33:36]: Debatten her i dag vitnar om eit godt engasjement frå alle partia. Eg er òg veldig glad for at dei partia som ikkje er representerte i komiteen, har teke del i debatten. Det set vi veldig stor pris på.

Det er òg svært viktig at vi evnar å ta ein slik debatt, der vi set dette verkemidlet, moglegheita for auka bruk av DNA, inn i ein større samanheng. Kriminalpolitikken er verkeleg eit område der vi ser at alt heng saman med alt. Det er dei store samanhengane sin politikk. Eg vil seia litt om dette.

Auka satsing på førebygging, via m.a. betre kommuneøkonomi, gjer faktisk at vi tek vekk ein del av startblokkene for ein kriminell løpebane for ein del personar. Auka satsing og fokusering på innhaldet i soninga gjer at fleire vert betre rusta til å greia seg utanfor fengselsmurane. Auka satsing og fokusering på oppfølging etter soning vil hindra at så mange kjem tilbake til fengsla. Auka satsing på nye og utvida politimetodar gjer at vi held oppe folk si rettskjensle. Vi vil oppdaga og oppklara meir. Faren for å kunna verta teken, skal vera stor.

Å gi politiet moglegheit til utvida bruk av DNA-registrering når dei finn det føremålstenleg, vil vera eit viktig verktoy for å oppdaga og oppklara meir kriminalitet, også vinningskriminalitet, som f.eks. innbrot og tjuveri.

At det vert ei sentral finansiering av DNA-analysen, er særst viktig for å sikra at naudsynte analysar vert gjennomførte, uavhengig av den aktuelle ressursituasjonen i dei gjeldande etatane.

Eg er tilfreds med dei svara eg har fått her i dag, og eg ser at Regjeringa er på rett spor. Det er heller ikkje noko å utsetja på farten på gjennomføringa av tiltaka. Eg oppfatta det òg slik at alle er samde om ei utvida moglegheit til bruk av DNA. Så får vi debattera nyansane om den nedre grensa for registrering, og om ein skal oppbevare dei fysiske prøvene etter at høringsfristen er ute. Då kan vi ta med oss dei innspela som kjem derfrå, og vi tek sjølvstilt med oss innspela vi har fått i debatten i dag.

Statsråd Knut Storberget [13:36:13]: Jeg vil takke for alle innspill.

Det oppløpet til personvernpolitisk debatt som representanten Trine Skei Grande hadde i sitt innlegg, er også en invitasjon jeg hilser hjertelig velkommen – jeg ser at hun har forlatt salen, og syns det er trist at hun ikke vil være med og høre slutten på debatten – nei, nå er hun kommet igjen, det er jeg glad for – fordi Regjeringa faktisk ønsker å høre på hva høringsinstansene sier. Det ville jo være trist om statsråden nå skulle konkludere med hvor grensene skulle gå. Min invitasjon i mitt hovedinnlegg var nettopp for at man nå skulle få anledning til også å markere noen linjer fra Stortingets side i forhold til Regjeringa, noe jeg på mange områder har merket meg positive og konstruktive innspill til.

Hadde vi konkludert i forhold til grensdragning nå, slik det tydet på at representanten Trine Skei Grande ønsket, ville det etter min mening være det mest krenkende både overfor de personverninteresser som vi hørte om tidligere i dag, og overfor mer demokratiske aspekter.

Representanten Syversen spør meg om dette med sentral finansiering. Regjeringa har gitt uttrykk for at vi ønsker oss en slik finansiering. Men spørsmålet om hvor mye penger det vil koste, og hvordan dette skal veies opp mot

andre budsjettposter, og det kjenner vel Syversen til, er ting vi må ta i samlede budsjettprosesser – har jeg skjønt.

Så mener jeg at representanten Elisabeth Aspaker har et veldig godt poeng i sitt innlegg når hun vinkler det hele mot spørsmålet om funksjonaliteten i prøvetakingen. Jeg mener at ved siden av grensedragningen, som representanten Skei Grande var opptatt av, er spørsmålet om hvordan vi skal få dette apparatet til å håndtere alle prøvene og kvaliteten i prøveanalysene, den andre viktige, store debatten på dette området.

Representanten Bjørnflaten var inne på spørsmålet om hvordan vi kan sikre bevis best mulig. Det er politiet som skal sikre bevisene, men vi trenger økt innsats i forhold til andre aktører for bl.a. å sikre bevis i sedelighetsaker, i voldtektssaker. Og der er nettopp voldtektsmottak og tidligere intervensjoner av bistandsadvokater viktige elementer for å bidra til at bevis sikres. Det er også noe vi skal ha med oss i debatten for å oppklare mer kriminalitet.

Så registrerer jeg igjen at representanten Ellingsen hver gang vi debatterer kriminalpolitikk, refererer til at vi har vært høyt på banen i opposisjon. Ja, det er jeg enig i. Arbeiderpartiet har ønsket å være høyt på banen i forhold til bekjempelse av kriminalitet, og det er nettopp derfor vi også ønsker å være høyt på banen når vi sitter med regjeringsmakt. Det er jo derfor vi presenterer 100 nye soningsplasser allerede i år. Det er derfor vi presenterer henimot 90 mill. nye, friske kroner til politiet som de kan oppdage mer kriminalitet for, og det er derfor det er lagt veldig press på at vi skal komme raskt tilbake til Stortinget med en proposisjon om å utvide bruken av DNA-registrering.

Presidenten: Dermed er interpellasjonsdebatten over.

L o d v e S o l h o l m tok her over presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Då er Stortinget klar til å votere.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslaga nr. 2–5, frå Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet

Det blir først votert over forslaga nr. 2 – 5, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stille i bero de foreslåtte innskjerpinger som har til hensikt å ytterligere styre valg av målform i statlige organ. Stortinget legger til grunn at man ikke setter i verk tiltak som har til hensikt å øke omfanget av en målform ved hjelp av lovreguler-

inger, og som søker å øke omfanget og virkeområdet til gjeldende mållov.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at tjenestemenn i statlige organ skal kunne benytte den målform som faller dem naturlig. Henvendelse til en etat på bokmål kan besvares på nynorsk hvis det er tjenestemannens målform og vice versa.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at statlige selskap som har skiftet driftsform, fortrinnsvis til aksjeselskap – men også andre foretak slik som helseforetak, skal være unntatt reguleringer og forskrifter som omfatter statlige organer i målloven.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om en revisjon av målloven slik at den er i samsvar med realistiske språklige forutsetninger og at den faktiske anvendelse av målform i den norske befolkningen legges til grunn for lovens formål og gjennomføring.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 73 mot 24 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.27)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet og Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak for Stortinget med henblikk på en oppmykning av mållovens krav om at den enkelte arbeidstaker skal beherske begge målformer.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Høgre vart med 64 mot 37 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.57)

Komiteen hadde tilrådd:

St.meld. nr. 7 (2005-2006) – om målbruk i offentlig teneste – vert å leggja ved protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet oversendt frå Odelstingets møte 9. mars 2006:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en egen sak om automatisk delt omsorg og ansvar i tråd med FNs barnekonvensjon.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 80 mot 22 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 13.44.35)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet oversendt frå Odelstingets møte 9. mars 2006:

«Stortinget ber Regjeringen, i løpet av 2007, utrede og legge frem konkrete tiltak mot samværs sabotasje. Slik sabotasje bør få konsekvenser for barnefordelingen.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 80 mot 22 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 13.44.59)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet oversendt frå Odelstingets møte 9. mars 2006:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av meklingsapparatet med spesielt fokus på kvalitet og metodikk – og samtidig kartlegge resultatene av meklingene – med fokus på eventuelle skjevheter.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 80 mot 22 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 13.45.24)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet oversendt frå Odelstingets møte 9. mars 2006:

«Stortinget ber Regjeringen påse at det iverksettes forskning og kompetanseoppbygging hos fagfolk når det gjelder foreldrefiendtliggjøring.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 80 mot 22 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 13.45.48)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegner av Framstegspartiet oversendt frå Odelstingets møte 9. mars 2006:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om ordningen med billighetserstatning skal utvides til å gjelde feildømte fedre.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 80 mot 22 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 13.46.11)

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde tilrådd:

Stortinget samtykker til godkjenning av avgjørelsen i EØS-komiteen nr. 105/2005 av 8. juli 2005 om innlemming i EØS-avtalen av direktiv 2003/98/EF om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Kari Lise Holmberg sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget er gjort om til eit oversendingsforslag og lyder i endra form:

«Det henstilles til Regjeringen å legge fram for Stortinget en sak som avklarer, presiserer og forbedrer regelverket når det gjelder innhenting, bruk og lagring av data, herunder e-post.»

Presidenten foreslår at forslaget blir sendt Regjeringa utan realitetsvotering – og reknar det som vedteke.

Komiteen hadde tilrådd:

St.meld. nr. 40 (2004-2005) – om Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2004 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:11 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, May-Helen Molvær Grimstad og Hans Olav Syversen om skjerpet lovgivning mot pornografi mv. – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde tilrådd:

Stortinget samtykker i godkjenning av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket (rådsforordning (EF) nr. 871/2004 og rådsbeslutning 2005/211/JIS om innføring av visse nye funksjoner i Schengen informasjonssystem, herunder i kampen mot terrorisme).

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: I sak nr. 11 ligg det ikkje føre noko vote-ringstema.

*S a k n r . 1 2**Referat*

1. (155) Forslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Øyvind Korsberg, Kåre Fostervold og Thore A. Nistad om å gi forbrukerne informasjon om produksjons- og nedfrysningsdato på emballasjen for matvarer, samt bedre opplysningene til forbruker om matvarens opprinnelse (Dokument nr. 8:44 (2005-2006))

Presidenten: Presidenten gjer framlegg om at referat-sak nr. 155 blir send familie- og kulturkomiteen, som legg fram sitt utkast til innstilling for næringskomiteen til frå-segn før innstilling blir avgitt.

Lars Peder Brekk har bedt om ordet.

Lars Peder Brekk (Sp) [13:49:26] (næringskomiteens leder): Det er hevet over enhver tvil at denne saken gjelder matloven og skal da i henhold til det regelverk vi kjenner til, behandles av næringskomiteen. Så vi er litt overrasket over at Presidentskapet legger fram dette forslaget. Dette ble tatt opp på møtet den 14. mars, og da var det snakk om at komiteen skulle få anledning til å gi uttrykk for sine synspunkter.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:50:10] (leiar i familie- og kulturkomiteen): Eg reknar med at Presidentskapet har gjort ei vurdering av dette. Det var det

som blei sagt under Referat i stortingsmøtet den 14. mars, sidan det var usemje. Eg oppfattar dette som eit klart forbrukarspørsmål, og at det etter forretningsordenens § 12 då skal gå til familie- og kulturkomiteen. Men eg reknar med at presidenten kan utdjupe kva som blei konklusjonen i Presidentskapet, og tilrådinga derifrå.

Presidenten: Presidenten registrerer at det er kamp om arbeidet, og det er kanskje forståeleg. (Munterheit i salen) Presidenten er ikkje medlem av Presidentskapet, men presidenten i Lagtinget, Inge Lønning, kan kanskje utdjupe det spørsmålet – kvifor det er sånn kamp om arbeidet?

Inge Lønning (H) [13:51:09]: Det er ting som tyder på at det er et visst underbeskjeftigelsesproblem ute og går.

Presidentskapet har drøftet dette ganske grundig og enstemmig kommet til den innstilling som ligger på bordet, etter å ha veid de hensyn som ble fremført på tirsdag ved stortingsmøtets avslutning. Jeg mener nok at det er en salomonisk avgjørelse.

Før øvrig er det slik at alle de tilrådingene som behandles under referatsaker, er Presidentskapets tilrådinge.

Presidenten: Då spør presidenten om leiaren i næringskomiteen ønskjer å fremje eit alternativt forslag til det som er presidentens framlegg. – Det er det tydeleg ikkje.

Då blir referatsak nr. 155 send til familie- og kulturkomiteen, som legg fram sitt utkast til innstilling for næringskomiteen til fråsegn før innstilling blir avgitt.

Vidare vart referert:

2. (156) Forslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Vigdis Giltun, Jan-Henrik Fredriksen og Arne Sortevik om tilleggsbevilgninger til de underfinansierte regionale helseforetakene (Dokument nr. 8:49 (2005-2006))

Samr.: Blir sendt helse- og omsorgskomiteen.

3. (157) Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Unionen for 2005 (Dokument nr. 17 (2005-2006))

Samr.: Blir send utanrikskomiteen.

Møtet slutt kl. 13.55.